

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 13 FEBRUARI 1929

No. 685

INHOUD.

	Biz.
HET KOELIECONTRACT IN BUITENLANDSCHE KOLONIËN I door <i>Mr. H. Cohen de Boer</i>	148
De herziening der Rijkstelefoontarieven. Het locale tarief door <i>Mr. G. H. Dijkmans van Gunst</i>	151
De nieuwe verdragen met China door <i>Thos. T. H. Ferguson</i>	153
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Rijkbank in 1928 door <i>Dr. F. H. Repelius</i> ..	155
De Buitenlandsche Handel van Algiers door <i>Dr. G. H. Bousquet</i>	157
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen.....	158
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Sub-Commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek. Onderzoek naar den stand der werkloosheid I, bespr. door <i>Ir. R. A. Verwey</i>	159
Dr. C. G. W. Schumann: Die Kreditmark in Suidafrika, bespr. door <i>J. H. Cohen Stuart</i>	160
MAANDOIJFERS:	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	161
Emissies in Januari 1929	162
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 163-170	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro rekening No. 6729.*

12 FEBRUARI 1929.

De geldmarkt heeft deze berichtsweek een geheel ander aanzien gekregen. De groote goudonttrekkingen noodzaakten de Bank of England over te gaan tot een reeds maandenlang dreigende discontoverhoging. Dit, gevoegd bij den hoogen stand van den Dollarkoers, deed twijfel ontstaan of ook De Nederlandsche Bank wel in staat zal zijn hare rentetarieven veel langer te handhaven en maakte geldgevers zeer terughoudend. Particulier disconto opende dan ook direct vaster en gisteren was al reeds niet meer onder het officieele tarief onder te brengen, terwijl de prolongatienoteering van 4 tot 5 pCt. opliep. Callgeld onveranderd, goed gevraagd op ongeveer 4 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een vermeerde-

ring van f 7,4 miljoen te zien. De beleeningen blijken met f 15,1 miljoen te zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met nagenoeg f 1 miljoen.

De metaalvoorraad der Bank bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans daalden respectievelijk met f 7,4 miljoen en f 5 miljoen.

De biljettencirculatie vertoont een teruggang van f 23,4 miljoen. De rekening-courant-saldi namen met f 3,9 miljoen toe. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 7,7 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt 55.

* * *

De wisselmarkt had ook deze week een verrassend verloop. Door de verhoging van het bankdisconto met een vol procent steeg de Sterlingkoers, die reeds de geheele week een opwaartsche beweging had, Donderdag met bijna 2½ cent tot 12,13. Hiermede was echter blijkbaar te hoog gegrepen, want daarna trad Zaterdag een reactie in en gisteren werd weder voor 12,11½ afgedaan. De overige wissels verdeelden zich in twee groepen. Enkele, zooals Marken en Fransche Francs, sloten zich aan bij den Dollarkoers, die weliswaar vast bleef, maar geen verdere stijging onderging. De andere groep, zooals Belga's en de Skandinavische valuta's, sloten zich aan bij het Pond Sterling en volgden vrij getrouw de schommelingen van dezen koers. Madrid was weder zeer onzeker.

LONDEN, 11 FEBRUARI 1929.

Zowel de geldmarkt als de discontomarkt werden verleden week beheerscht door het besluit van het bestuur van de Bank van Engeland om het officieel minimum disconto tot 5½ pCt. te verhogen.

Ofschoon de loop der omstandigheden reeds eenigen tijd duidelijk in die richting had gewezen, was de markt, door het feit, dat het besluit reeds zoo lang op zich had doen wachten, van meening, dat deze toestand van afwachten nog wel eenige weken zoude doorgaan.

Bovendien is de noodzakelijkheid tot deze verhoging ook geenszins geboden door interne oorzaken, maar spruit zij geheel voort uit de toestanden op de New Yorksche markten. Door de bij voortdurende groote activiteit van de New Yorksche effectenbeurs en de daaruit voortvloeiende stijgende tendens voor geld op korten termijn aldaar, werd een belangrijk bedrag aan vlottend geld uit Europa in New York belegd. Dientengevolge werden Dollars overal duur, en moest Londen goud afstaan.

Het is nu de groote vraag of de verhoging van het disconto hier voldoende invloed zal kunnen uitoefenen in New York, hetgeen nu in de eerstvolgende dagen en weken zal moeten blijken.

De opinies hier over het verder verloop van geld en disconto zijn natuurlijk nog zeer verdeeld, zoodat de markten nog een weifelende houding aannemen.

Driemaands bankaccepten noteeren heden 5¾ pCt. met vaste tendens.

HET KOELIECONTRACT IN BUITENLANDSCHE KOLONIËN.

I.

Voor al in den laatsten tijd is de literatuur over het veelomstreden instituut der Poenale Sanctie in onze Buitengewesten weer met een aantal belangrijke verhandelingen over dit onderwerp vermeerderd. De heeren H. Colijn in zijn recent boek over „Koloniale Vraagstukken van heden en morgen”, P. A. Colijn in het maandblad „Anti-Revolutionaire Staatkunde”, Prof. Mr. F. J. H. Cowan in artikelen in de „Econ.-Stat. Ber.” *) en het Haagsch Maandblad, en voorts de heeren Mr. J. Kalma en W. Middendorp in afzonderlijk verschenen monografieën, om van de schrijvers der talrijke dagbladartikelen uit den laatsten tijd nog niet te spreken, zij allen hebben de kwestie der publiekrechtelijke sanctie op het verbreken van een koeliecontract nog weer eens, ieder uit eigen gezichtshoek, belicht.

Er zou dan ook geen aanleiding zijn om opnieuw de publieke belangstelling voor dit onderwerp te vragen, ware het niet, dat het vermoeden gewettigd is, dat bij den oningewijden lezer dier beschouwingen en ook door uitingen elders, van meer officieele zijde gedaan, de indruk moet hebben post gevat, alsof wij in Ned.-Indië — het moge dan zijn terecht of ten onrechte, noodig of niet — nog een systeem huldigen, dat volstrekt uit den tijd is en dat dan ook overal elders ter wereld reeds lang heeft afgedaan. Deze indruk wordt eensdeels *onwillekeurig* gewekt door het feit, dat aan onze Buitengewesten in dit verband wat al te uitsluitend aandacht werd gewijd en nage laten werd een vergelijking te treffen met wat buitenlandsche koloniale gebieden, die in soortgelijke omstandigheden verkeeren, op dit punt te zien geven, anderdeels *bewust* door de uitingen van hen, die, uit moreele of politieke overwegingen, tegenstanders van dit arbeidssysteem zijn en die het doen voorkomen, alsof de Ned.-Indische arbeidswetgeving inderdaad in een verregaand achterlijk stadium verkeert. Deze indruk is intusschen ten eenenmale onjuist. De strekking van deze bijdrage is om dit misverstand, waar het bestaat, uit den weg te ruimen.

Voorop sta, dat het niet voldoende zou zijn daartoe te wijzen op hier en daar een enkele kolonie in de binnenlanden van Azië en Afrika, waar nog een met onze poenale sanctie gelijkenis vertoonende regeling mocht worden aangetroffen. Uit de hier volgende gegevens zal integendeel blijken, dat alle koloniale mogendheden thans nog onverminderd de strafrechtelijke sancties als een onmisbaar middel beschouwen om hare schaars bevolkte overzeesche gewesten behoorlijk tot ontwikkeling te brengen. Deze gegevens zullen duidelijk aantoonen, dat uitingen als bovenbedoeld van den werkelijken toestand geen juist beeld geven; dat bijv. het Volksraadslid Middendorp, assistent-resident bij het B. B., in zijn brochure¹⁾ ten onrechte herhaaldelijk gewaagt van veroordeelingen, „voor overtredingen, die vrijwel nergens ter wereld meer overtredingen zijn”; dat de heer Albert Thomas, Directeur van het Bureau International du Travail, in zijn rapport voor de 11de Zitting van de Internationale Arbeidsconferentie, van eenzijdigheid blijk geeft waar hij *uitsluitend* bij de bespreking van de arbeidswetgeving in Ned.-Indië deze sancties: „vestiges de travail servile”²⁾ noemt; dat dan ook een Nederlandsch dagblad zich ten onrechte herhaaldelijk op deze uitspraak beroept in artikelen³⁾, waarin geconstateerd wordt, dat Nederland aldus voor het oog der menschheid „openlijk gebrandmerkt moest worden

*) Zie E.-S. B. van 18 en 25 Jan. en 1 Febr. 1928, Nos. 629/31.

¹⁾ „Twee achterlijke arbeidssystemen voor inboorlingen in Ned. O.-I.”

²⁾ 1e deel, blz. 247.

³⁾ Het Volk van 15 Juni 1928, van 12 Nov. '28, van 11 Jan. '29, enz.

door de internationale instelling, die door de staten der wereld geschapen is om voor behoorlijke sociale wetgeving in alle zich beschaafd achtende landen zorg te dragen” en „publiekelijk aan den schandpaal” moest worden geslagen „wegens handhaving van een rest van slavernij”; en dat ook de Regeeringsgemachtigde voor gouvernementsbedrijven, toen hij in November jl. in den Volksraad verzekerde⁴⁾, dat de poenale sanctie „een figuur is, die niet past in de wereld, waarin wij leven”, in strijd kwam met de zoo veelvuldig elders bestaande praktijk, waarin ze klaarblijkelijk wèl past en, zooals ik hoop aan te toonen, als een vanzelf sprekend en onmisbaar element wordt beschouwd.

In het licht van dergelijke uitlatingen kan het dan ook nut hebben een kort overzicht te geven van de momenteel geldende arbeidsregelingen in buitenlandsche koloniale gebieden.

* * *

Bezien wij om te beginnen den toestand in een aantal der koloniën, protectoraten en mandaatgebieden van het Britsche imperium. Daarbij dient eerst een ten gevolge van woordverwarring veel voorkomend misverstand te worden rechtgezet: ten onrechte wordt nl. veelal ten aanzien van die Britsche koloniën, waar men een systeem van „free labour” aantreft, deze term gelijkgesteld met „vrijen arbeid” te onzent. Bij ons toch spreekt men van vrijen arbeid in tegenstelling met „contract-arbeid”; bij den laatste kan de arbeider middels de strafwet (poenale sanctie) gedwongen worden zijn verplichtingen na te komen, terwijl bij vrijen arbeid een dergelijke dwangmaatregel ontbreekt. De Engelschen echter spreken van „free labour” in tegenstelling tot „indentured labour”; met dezen laatsten term wordt bedoeld het systeem, dat de arbeider zich schriftelijk, al dan niet met een schuld wegens genoten voorschot beladen, voor langeren duur aan een werkgever verbindt, terwijl onder „free labour” wordt verstaan, dat de koelie een arbeidscontract mondeling aangaat en vrij is telkens na een maand dienst van werkgever te veranderen. Geheel afgescheiden van deze contractvormen staat de poenale sanctie; en evengoed als „indenture” is het begrip „free labour contract” in de praktijk zeer wel verenigbaar met een op de verbreking ervan gestelde gevangenisstraf of boete (vgl. o.a. de hieronder vermelde regeling voor Somaliland).

In verreweg de meeste Britsche koloniën worden tegenwoordig nog p. s.-bepalingen aangetroffen; uiteraard vooral daar, waar de arbeidskrachten schaarsch zijn, hetzij dat de inheemsche bevolking zelve dan wel de werkwilligen onder haar zoo dun gezaaid zijn. Slechts in enkele dichtbevolkte streken is men tot afschaffing der p. s. overgegaan.

In Britsch-Indië bestaat deze dan ook sedert een aantal jaren officieel niet meer. Practisch schijnt zij er echter nog niet geheel verdwenen te zijn. Immers, de heer Giri, de Indische arbeidersafgevaardigde ter Arbeidsconferentie van Mei 1927, zeide daaromtrent:

„I do not wish to make a long statement on the subject of contract labour; I will merely refer to the fact that the International Labour Office has been investigating this matter also. I am glad to state that the Government of India has repealed the law relating to penalties for breach of contract, but I am sorry to say that, under certain Provincial Governments, such as the Government of Madras, the Planters' Act still exists.

I hope that the Government of India will secure the abolition of these measures and that at the next Conference we shall be able to tell you that penalties for breach of contract no longer exist.”⁵⁾

Op het schiereiland Malakka zijn, voorzoover de Straits Settlements en de Federated Malay States betreft, in 1923 de p. s.-bepalingen

⁴⁾ Hand. Zitting 1928—1929, blz. 1945.

⁵⁾ Stenogr. Verslag, blz. 334 (Madras is een provincie met, in 1921, 43.000.000 inwoners).

gen, welke vóór dien voor op landbouwondernemingen werkende immigranten golden, vervallen. De regeeringen der S.S. en F.M.S. zijn hiertoe echter niet eigener beweging overgegaan, doch onder pressie van de Britsch-Indische regering, die in 1921 bij de behandeling eener nieuwe Emigration Act, de emigratie der tamils naar Malakka had stopgezet en weigerde haar opnieuw toe te staan, zoolang de p. s. daar niet was afgeschaft. Dat deze maatregelen niet zijn genomen onder den invloed van hogere motieven, voortspuitend uit den wensch om met deze „moderne slavernij”, zoals stemmingsmakers de p. s. tegenwoordig bij voorkeur betitelen, te breken, blijkt ten duidelijkste uit het feit, dat de Javaansche koelies, te wier behoefte geen druk op de regeeringen der Straits en der Malay States was uitgeoefend, thans nog steeds onder poenale sanctie arbeiden, krachtens de „Netherlands Indian Labourers Protection Ordinance 1908”.

Er schijnt eenige tegenstrijdigheid te liggen in deze „Protection” ordonnantie en de daarin gesanctioneerde strafbepalingen. Toch is dit slechts schijn, en zal het bij nadere overweging duidelijk zijn, dat de *bescherming* van immigranten door de overheid veel effectiever kan zijn, daar waar zij eenerzijds waarborgen schept voor de handhaving der gesloten contracten, zoodat zij anderzijds ook een aanzienlijk intensievere bemoeiing met de regeling der arbeidstijden, huisvesting, voeding, hygiëne, geneeskundige behandeling⁶⁾, enz. enz. ten behoeve van den arbeider kan hebben, dan daar waar werkgever en koelie in zuiver civielrechtelijke verhouding tegenover elkaar komen te staan.

Zij, die zich bij de bestrijding van het systeem der strafsancities steeds weer beroepen op het civielrechtelijke karakter dezer verhouding⁷⁾, verliezen daarbij maar al te zeer uit het oog, dat deze sancities geëquivaaleerd worden door een uitgebreid stel, *evenzeer publiekrechtelijke* voorschriften van socialen aard, waarvan, bij afschaffing van het stelsel, de handhaving niet meer mogelijk zou blijken en die dus slechts weer zouden kunnen worden geldend gemaakt door het moeizaam, geleidelijk in werking stellen van het geheele daarvoor benodigde systeem van sociale wetgeving; hetwelk altijd dit nadeel aanleeft, dat het, aangezien het in algemeeneren zin werkt en dus belangrijk grootere groepen bestrijkt, zijn normen ook veel lager moet stellen.

Deze voordeelen der tegenover de p. s. gestelde „Protection” worden zelfs erkend door den heer W. Benson, ambtenaar aan de „Native Labour Section” van het Internationaal Arbeidsbureau, die in een van de jongste nummers van „The Asiatic Review”⁸⁾ ook eenige pijlen op de p. s. afschiet, maar die, daar hij de handhaving van dit gewraakte systeem voor de *Javanen* in Malaya, tracht te verklaren en te verzachten, dan ook moet constateeren:

„The Javanese immigrants in Malaya benefit by detailed protective measures. The existence of indentures for them in a country where in all other cases free labour exists may appear anomalous. But so long as the indenture system is applied to Javanese workers in Sumatra they are explicable.⁹⁾ Moreover, the legislation governing Netherlands Indian labourers was only adopted after consultation of the Netherlands Indian Government, which at that time favoured the indenture system as giving an administration more powers of control and protection.”

Behalve de Javanen is er nog een categorie arbeiders voor welke de p. s. in Malakka is gehandhaafd, nl. die der huisbedienden. Dit wekt temeer verwon-

⁶⁾ Vgl. bijv. het sterftcijfer voor ondernemings-koelies, dat over 1927 in de Straits nagenoeg $3\frac{1}{2}$ maal zoo hoog was als in 1925 ter Sum. Oostkust: 17.48‰ (Colonial Report 1927) tegen 5.1‰ („Hospitaalrapport 1919—1925” van Dr. Baermann).

⁷⁾ O.a. Mr. J. Kalma in „De P. S.; kan zij afgeschaft worden?”

⁸⁾ Asiatic Review, Jan. 1929, blz. 31.

⁹⁾ Waarom?

dering, daar men haar voor dergelijke arbeiders juist niet zou hebben verwacht; immers hier ontbreekt geheel de ratio eener publiekrechtelijke regeling, het *algemeen belang*, dat bij de openlegging van schaars bevolkte, braakliggende gebieden en het débouché; dat daarmede tevens aan andere overbevolkte streken wordt geboden, betrokken is.¹⁰⁾ In Ned.-Indië is dan ook van een p. s. voor huisbedienden nimmer sprake geweest. Niettemin, in de S.S. en F.M.S. bestaat thans nog een straf van 25 dollars boete of 1 maand gevangenis of tuchthuis¹¹⁾ voor den huisbediende, „die zonder redelijk motief zijn dienst zonder inachtneming van den opzeggingstermijn in den steek laat”, terwijl dit in de S.S. wordt uitgebreid tot hem, „die zich schuldig maakt aan plichtsverzuim, onachtzaamheid in den zorg voor den eigendom van zijn werkgever, ongehoorzaamheid, brutaliteit of ander, wan gedrag tegenover zijn werkgever”.¹²⁾

Wat de Unfederated Malay States betreft, de heer Mr. A. G. Vreede, Hoofd van het Kantoor van Arbeid in Ned.-Indië, deelt te dien aanzien in zijn onlangs verschenen Rapport¹³⁾ mede, dat de (Staten Johore, Kedah en Kelantan een vrijwel geheel met die van de S.S. en F.M.S. overeenkomende wetgeving bezitten. „Met (den staat) Trenganu is dit (nog niet het geval)”, voegt de heer Vreede er zonder meer aan toe. A contrario zou men hieruit kunnen afleiden, dat in Trenganu en ook in de niet genoemde, nog tot de Unfed. M. S. behorende staten Perlis en Brunei (Borneo), behalve voor de huisbedienden, ook voor de ondernemingskoelies nog een stelsel van *indentured labour* met p. s. bestaat, maar het is niet gemakkelijk dit aan de hand van officieele gegevens vast te stellen; want ook de jaarlijksche regeeringsrapporten over dergelijke protectoraten, waar men zich op dit punt niet geheel zuiver op de graat voelt, roeren het preciaire onderwerp der indenture gemakshalve maar in het geheel niet aan. Zoo staat er in het Colonial Report betreffende de Unfederated Malay States over 1927¹⁴⁾, voor wat Labour in Trenganu aangaat, al zeer weinig bepaalds, en zou slechts uit de sobere mededeeling: „There is no Labour Department. Immigration is uncontrolled...” zijn af te leiden, dat de staat Trenganu inderdaad nog niet zoover is als de F.M.S.

Hoe staat het nu met de overige onder de Britsche Administratie ressorteerende gebieden in Azië, Australië en Afrika? *Nagenoeg overal* wordt daar de p. s. nog in, dikwijls zeer gedetailleerde regelingen aangetroffen. Niet slechts in Afrika, waar met negers en kaffers gewerkt moet worden, van wie maar al te zeer bekend is met hoeveel moeite zij aan den arbeid te krijgen en te houden zijn, maar zelfs in ettelijke, door den Volkenbond ingestelde, en onder diens auspiciën beheerd wordende mandaatgebieden in Azië en Australië! In dit licht bezien, doet de verontwaardiging van het instituut van dien Volkenbond, het Int. Arb. Bureau, die in het bijzonder door de Ned.-Indische koelie-regeling schijnt te worden gewekt, wel eenigszins vreemd aan. Uit deze nog steeds *algemeen* toegepaste arbeidsstelsels met p. s. blijkt immers maar al te zeer, dat overal, waar rijkelijke voortbrengselen eener tropische natuurling de geringe behoeften eener nog in primitieven staat verkeerende bevolking in voldoende mate kunnen bevredigen, een in-

¹⁰⁾ Mr. Kalma doet het belangrijke vraagstuk dan ook al zeer weinig recht wedervaren, waar hij op blz. 40 van zijn b.a. brochure op de door hem zelf gestelde vraag: „Welk Landsbelang is (bij de handhaving der p. s.) betrokken?” niet anders weet te antwoorden, dan met de wedervraag: „Het belang van de schatkist?”

¹¹⁾ Tenzij het tegendeel uitdrukkelijk blijkt, geven de hier en verder vermelde strafmaten *maxima* aan.

¹²⁾ S.S. Labour Ordinance nr. 14 van 1923, art. 95; F.M.S. Labour Code 1923, art. 100.

¹³⁾ „Rapport omtrent de arbeidstoestanden in- en de werving van arbeidskrachten voor de S.S., de F.M.S. en Ceylon”, blz. 18.

¹⁴⁾ H. M. Stationary Off. Nr. 58—1415.

grijpen van den staat *regel* is, teneinde de medewerking van den inboorling te verzekeren aan de verdere ontwikkeling van het land door het aanleggen van wegen, bruggen, spoor- en waterwerken, alsmede door de particuliere exploitatie der oerwouden. Terwijl daar, waar men — tot dusver bij wijze van uitzondering — met dezen regel gebroken heeft, meestal bijzondere omstandigheden dit hebben mogelijk gemaakt. Zoo dient men bij de beoordeeling van de hierboven besproken vrije arbeidsregeling voor Malakka wel in het oog te houden, dat deze alleen mogelijk was ten gevolge van de onmenselijke toestanden, welke in Britsch-Indië voor de miljoenen omvattende klasse der pariah's (untouchables) bestaan, alsmede door de verregaande armoede der landelijke bevolking, speciaal in Madras, waar bovendien het groot-grondbezit locale arbeidstoestanden heeft geschapen van zulk een aard, dat, zoals Mr. Vreede in zijn b.a. Rapport schrijft, „arbeid op een onderneming daarbij vergeleken een paradijs op aarde is”.

Dat niettemin een inlander, die vrij is om te komen en te gaan, om te werken of niet, zelfs een aardsch paradijs nog niet altijd weet te waardeeren, toonen zoowel de cijfers omtrent het „verloop” als die omtrent het „uitkomen” der koelies aan. Wat het eerste betreft blijkt uit het Col. Report voor de Straits over 1927, dat 60 pCt. van het aantal der in dat jaar aangekomenen het land weer verlieten (waaronder weliswaar de verlofgangers zijn begrepen, doch welk percentage anderzijds geen beeld geeft van het aantal deserteurs, dat in de Straits zelve weer elders werk vindt); omtrent het „uitkomen” laat zich uit het Rapport Vreede (bijl. III) globaal becijferen, dat, de gunstige en ongunstige streken dooreengenomen, gemiddeld 20 dagen per maand gewerkt wordt, m.a.w. dat de economische opzet van een bedrijf op het Maleische schiereiland zoodanig moet zijn, dat iedere arbeider, na twee dagen te hebben gewerkt, vier en twintig uur kan uitrusten.

Met dergelijke resultaten voor de Britsch-Indische pariah's voor oogen, behoeft het niet te verwonderen, dat elders de p. s. nog onverkort wordt aangetroffen. In het Britsche mandaatgebied Nieuw Guinea bevat de koelie-regeling¹⁵⁾ de „indenture” nog in een zeer strengen vorm. Terwijl in Ned-Indië de *maximum*-duur voor een immigratie-contract op drie jaren en voor een her-contract op 13 maanden is gesteld, mag in Nw. G. de wettige duur van een eerste contract niet meer, *doch ook niet minder* dan drie jaren bedragen en is het maximum voor de hercontracten eveneens op drie jaar vastgesteld. Voor arbeiders in dienst van het Gouvernement bedraagt het maximum der indenture 5 jaren. Het minimum-maandloon bedraagt 5 shillings, *het maximum* 10 sh.

Op het veronachtzamen van zijn taak staat voor den contractant een boete van 15 dagen loon of 15 dagen gevangenis. De contractant, die verzuimt in dienst te treden bij dengeen, tegenover wien hij zich verbonden heeft, of die zijn dienst in den steek laat, krijgt drie maanden gevangenisstraf, — niet als maximum, doch als vaste sanctie, op de overtreding gesteld.

Zoo vindt men ook in het aangrenzende Britsch-Guinea (Papoe-asië) een dergelijken „contractarbeid op langen termijn”.¹⁶⁾

Voorts is het eiland Nauru (Br. mandaatgebied) een voorbeeld van indentured labour in het Verre Oosten; daar gelden de p. s.-bepalingen evenzeer voor de inheemschen als voor de immigranten. The Chinese and Native Labour Ordinance 1922 bepaalt¹⁷⁾ een straf van £ 20 boete of bij gebreke van betaling van 3 mnd. gevangenis voor den koelie, die verzuimt het werk te verrichten, waartoe hij krachtens zijn contract verplicht is, en £ 5 boete of 6 mnd. gevangenis

voor Chineezzen en inheemschen, die ondanks hun schriftelijk contract in den regel niet op hun werk verschijnen, zich daarvan verwijderen of het geheel in den steek laten, of die een ziekte voorwenden om aan hun arbeid te ontkomen.

Nog wat Oostelijker ligt de Britsche kolonie, die gevormd wordt door de Gilbert en Ellice Eilanden-groep. Typeerend voor de huwelijksverhoudingen aldaar is de bepaling in het Reglement van 1915 op den inlandschen arbeid betreffende den duur der hercontracten, die maximaal 18 maanden bedraagt, behalve voor getrouwde mannen, die geen hercontracten voor langer dan 12 maanden mogen sluiten, en dan nog slechts met de toestemming van hun vrouw. Intusschen, ook dáár straf op verzuim, op veronachtzaming van het werk en op dienstweigerig (een boete van het loon van 2 uren voor ieder verzuimd uur)¹⁸⁾.

In de Afrikaansche, onder Britsche administratie staande gebieden, zijn de arbeidsregelingen met p. s. vrijwel algemeen.

Britsch Somaliland, aan den Golf van Aden, is een voorbeeld van de bovenbedoelde mogelijkheid van het samengaan van een free labour-contract met de op het verbreken daarvan gestelde strafbepalingen. De arbeids-ordonnantie¹⁹⁾ erkent nl., naast een schriftelijk contract van ten hoogste 2 jaar, de mondelinge arbeidsovereenkomst voor een maximum van één jaar. Zij bepaalt voorts straffen wegens contractbreuk voor meesters en arbeiders beiden tot 500 roepies boete en 1 maand gevangenis.

Zoowel in het voormalige Duitsch Oost-Afrika, dat thans onder den naam Tanganyika onder het mandaat van Engeland is gesteld, als in het onder Britsch protectoraat staande eiland Zanzibar, bevatten de koelie-ordonnanties²⁰⁾ een uitgebreid stel strafbepalingen op dienstweigerig, afwezigheid, dronkenschap, enz. (boete van een halve maand loon; in Zanzibar: subsidiair een maand gevangenis of tuchthuis), op desertie (100 sh. of 1 maand gevangenis, welke laatstgenoemde straf tot 6 maanden kan bedragen, indien de deserteur een ontvangen voorschot nog niet heeft terugbetaald of inderdiend). Voor jongens onder 16 jaar kan de rechtbank de straf van boete of gevangenis veranderen in een kastijding met zweepslagen.

Kenya, een Noordelijker gelegen Britsche kolonie en protectoraat, heeft een regeling²¹⁾, waarvan de strafbepalingen vrijwel gelijklopend zijn aan die voor Tanganyika, met dien verstande, dat de sancties zelve belangrijk zwaarder zijn, bijv. 1 maand tuchthuis in plaats van boete, zes maanden gevangenis of tuchthuis, event. cumulatief met boete, i.p.v. boete of 1 maand gevangenis, enz. Voorts bevat de „Residents Native Labourers' Ordinance 1925” soortgelijke strafbepalingen voor inlanders, die op „farms” werken.

Betreffende Br. Zuid-West-Afrika vermeldt de Directeur van het I.A.B. in zijn Rapport aan de 11de Arbeidsconferentie²²⁾, „dat het jaar 1927 zich heeft gekenmerkt door groeiende moeilijkheden om de noodige gesalarieerde arbeidskrachten voor ondernemingen, die aan blanken toebehooren, te verkrijgen. De toestand in de landbouwstreken is ernstig. De inlanders houden zich slecht aan hun contractuele verplichtingen en met het oog daarop heeft men enkele straffen op contractbreuk, waarin door de wetgeving op de betrekkingen tusschen meesters en inlanders wordt voorzien, moeten verzuwaren”²³⁾.

¹⁸⁾ Behalve het genoemde Reglement voor inheemschen, geldt er een soortgelijke Employees' Control Ordinance van 1923 voor de Chineesche contractanten.

¹⁹⁾ d.d. 17 Aug. '27 (zie Inf. Soc. van 23 Apr. '28).

²⁰⁾ Tanganyika: Ordonnantie van 23 Nov. 1923; Zanzibar: Besluit No. 14 van 1925.

²¹⁾ Ordonn. nr. 4, van 1910, ettelijke keeren gewijzigd, het laatst in 1925 nr. 4.

²²⁾ 1e deel, blz. 236.

²³⁾ Besluit nr. 10 van 1927.

¹⁵⁾ Ordonnantie van 24 Maart 1922.

¹⁶⁾ Zie Informations Sociales, d.d. 23 Jan. '28.

¹⁷⁾ Cf. Report on the Administration of Nauru during the year 1924.

Tot zelfs in de Kaapkolonie wordt de p. s. nog als volkomen in overeenstemming met de heersche rechtsofvattingen beschouwd. Het te Johannesburg verschijnende dagblad „The Star” bevatte op 12 October 1928 een bericht omtrent de veroordeeling, op grond van The Masters' en Servants' Act, van 72 inlanders, die in een veeartsenijkundig laboratorium van het Gouvernement werken, tot ieder 10 sh. boete wegens „het onwettig hun arbeid in den steek laten”. Karakteristiek zijn de overwegingen van den rechter in zijn vonnis: „dat een arbeider geen vrij man is; dat, wanneer hij een contract sluit, hij aan zijn meester gebonden is overeenkomstig de bepalingen van dat contract; dat, wanneer hij een daad van ongehoorzaamheid begaat of zijn werk in den steek laat, hij geacht moet worden zich schuldig te maken aan een misdrijf, evenals een werkgever zich aan een vervolging zou blootstellen, indien hij tekort schoot in de vervulling der verplichtingen, welke voor hem uit het contract voortvloeien”. „Blijkbaar heeft de rechter”, voegt The Star hieraan toe, „bij het formuleeren dezer overwegingen meer het oog gehad op den aard van den inlandschen arbeid in den landbouw dan van dien in gouvernementdienst”²⁴⁾. In de Zuid-Afrikaansche Unie zijn de begrippen omtrent het karakter der verplichtingen van den inlandschen contractant klaarblijkelijk evenzeer conform de overal elders gangbare.

(Slot volgt).

Mr. H. COHEN DE BOER.

DE HERZIENING DER RIJKSTELEFOONTARIEVEN.

Het locale tarief.

Uit het artikel van Mr. Knibbe in het nummer van dit Weekblad van 30 Januari jl.¹⁾ blijkt, dat ook de theoretische zijde van het vraagstuk der telefoontarieven allengs meer de aandacht gaat trekken. Dit is een zeer verheugend teeken. Het vernemen van de stemmen der onderscheidene belanghebbenden is voor de Rijkstelefoonadministratie natuurlijk van het grootste belang. Maar juist omdat zij onpartijdig moet zijn, moet zij haar standpunt kiezen boven de belangen der verschillende gebruikersgroepen en daarvoor is theoretische bezinning onontbeerlijk.

De heer Knibbe vangt zijn artikel aan met de opmerking, dat het noodig is de vraag te stellen „of de theoretische motiveering der P.T.T. wel juist is”. Ik acht het voor een goede beoordeeling van zijne bezwaren gewenscht, allereerst de door hem opgeworpen vraag aan de orde te stellen en in meer algemeen betoogenden trant een „proeve” van theoretische motiveering te geven.

Op die wijze wordt dan tevens een mogelijkheid tot beoordeeling en weerlegging van de bezwaren van den heer Knibbe geschapen.²⁾

* * *

Wanneer men zich bezint over den grondslag van het locale telefoontarief, dan blijkt men te staan voor de vraag, of en in welke mate en verhouding zelfkosten, bedrijfsbelang en gebruikersbelang bij de opstelling van dit tarief moeten betrokken zijn. Wat moet het antwoord op die vraag zijn?

Bij de overweging van nagenoeg elk tariefvraagstuk van het P.T.T.-bedrijf, treedt het dubbel wezen van dezen dienst aan den dag: het is een tak van openbaren dienst en het is een bedrijf. Naast de verzorging van het maatschappelijk belang, waaronder ik begriip de gebruikersbelangen, zoowel collectief als individueel gezien, staat voor den dienst als plicht de zorg voor het eigen bedrijfsbelang.

Veelal worden deze beide belangen gezien als tegengestelde grootheden. Inderdaad gaan ze niet steeds samen. En toch, men kan van geen enkel tariefvraag-

stuk de bevredigende oplossing verwachten, indien men bij de overweging niet deze beide belangen, in voortdurend onderling verband, betreft. Sterker nog, bij bestudeering van tariefvragen zal men telkens zien, dat het karakter van elk dezer belangen eerst ten volle aan den dag treedt door het tegenspel van het andere. Men kan het ook nog anders zeggen: de verhouding dezer belangen is die van *pool* en *tegenpool*. De juiste werking van de eene als kracht in het gebied der tarifiering wordt bepaald door de tegenwerking van de andere. *Zij samen beheerschen het tariefvraagstuk.*

Welke zouden de gevolgen zijn, indien men het bedrijfsbelang een uitsluitenden invloed op het tariefspeil zoude toekennen? Toch wel dit, dat de tarieven zouden worden ingesteld op een zoo groot mogelijke exploitatiewinst. Dat daarmede geen afdoende waarborg zoude zijn gegeven voor behartiging der gebruikersbelangen spreekt wel vanzelf.

Een eenvoudige gedachtengang voert verder tot het inzicht, dat het gebruikersbelang evenmin in zichzelf een beslissende factor in tariefvragen vermag te zijn. Liet men dit belang vrije speelruimte, dan zou het dringen in de richting van een zoo laag mogelijk tariefspeil. Is het zeker, dat daarmede het economisch belang der samenleving gediend wordt? Geenszins, naar het mij voorkomt. Een uitermate laag tarief, zou het verkeer zoo kunnen doen toenemen, dat de goede afwikkeling daarvan, tot schade van alle gebruikers, vrijwel onmogelijk zoude worden. Ik behoeft maar te herinneren aan hetgeen in Rusland gebeurde, toen het gebruik der Spoorwegen door het Sovjetbewind werd vrij gesteld. Een algeheele verkeersontreddeering was daarvan het gevolg.

Zoo erg behoeft het nu wel niet dadelijk te worden. Men kan zich ook voorstellen, dat het mogelijk zal blijken, door uitbreiding der verkeersinstallaties aan de toeneming van het verkeer het hoofd te bieden. De mogelijkheid is dan evenwel groot, dat de kapitaalgoederen, die daarvoor vereischt zijn, uit een algemeen-economisch oogpunt beter ter bevrediging van andere doeleinden hadden kunnen worden aangewend. Een Staatsbedrijf moet, juist omdat het zoo betrekkelijk gemakkelijk over kapitaalgoederen beschikt, er ten strengste voor waken, dat het door zijn tariefpolitiek niet een oneconomisch verbruik van kapitaalgoederen in de hand werkt. En daartegen geeft ook het belang der gebruikers alleen geen voldoende waarborg.

De beoordeeling van de belangen der gebruikers is ten slotte altijd een daad van *waardeschatting*, en als zoodanig in zichzelf van *subjectief karakter*. Voor tariefvraagstukken wordt deze waardeschatting pas bruikbaar, als zij zich op een objectieven grondslag kan voltrekken. Die objectieve grondslag biedt de P.T.T.-dienst door zijn *bedrijfskarakter*.

Aan het P.T.T.-bedrijf is de eisch eener sluitende exploitatierekening gesteld. Het bedrijfsbelang eener sluitende rekening doet zich als objectieve grondslag bij de overweging van tariefvraagstukken in eersten aanleg kennen als het belang, dat *elk tariefsbedrag* zal vertegenwoordigen de zelfkosten van de verrichting, waarvoor dat bedrag de prijs is.

Het zelfkostenbeginsel heeft in zijne werking bepaalde eigenaardigheden. Het dringt tot voortdurend verdere differentiatie van prijzen. Liet men het dus vrije speelruimte, dan zou het een opstellen van tarieven als *algemeene* prijzen voor bepaalde diensten, onmogelijk maken. Men zal zich dus, tot zekere hoogte, altijd met het berekenen van gemiddelde kostprijbedragen moeten vergenoegen.

De noodzakelijke eenheid in het tariefssysteem stelt dus een grens aan de doorwerking van het zelfkostenbeginsel.³⁾ Een andere grens wordt aan die doorwerking gesteld door de onmogelijkheid sommige onder-

²⁴⁾ Inf. Soc. 1928 No. 11.

¹⁾ Pag. 102 e.v.

²⁾ Ik moet mij daarbij bepalen tot de voornaamste. Een bespreking van alle onderdeelen van het zeer „anregende” opstel, zou een reeks van artikelen eischen.

³⁾ Een voorbeeld van deze begrenzing is in de aanhangige tariefsplannen, de gelijkheid van grondbedrag voor alle aangesloten in hetzelfde net.

deelen der zelfkosten juist te berekenen. ¹⁾ Een derde grens is het belang der gebruikers. ²⁾

Ik zeide, dat het bedrijfsbelang in *eersten aanleg* de toepassing van het zelfkostenbeginsel medebrengt. Het is evenwel mogelijk, dat het uit een oogpunt van bedrijfsbelang ter prikkeling van de vraag gewenscht zal blijken, met handhaving der sluitende exploitatierekening, het tarief zoo op te bouwen, dat sommige tariefsbedragen beneden het zelfkostenniveau worden vastgesteld door daarin bijv. naast de proportionele kosten de vaste kosten niet of slechts ten deele op te nemen. Uiteraard zullen dan andere tariefsbedragen boven het evengenoemde niveau moeten stijgen.

Men stelle nu tegenover deze bedrijfsbelangen als tegenspellers de beide gebruikersbelangen: het individueele en het collectieve, om zodoende den gekozen grondslag — het zelfkostenbeginsel — op zijne maatschappelijke juistheid te toetsen.

Dan kan men allereerst, geloof ik, vaststellen, dat de toepassing van het zelfkostenbeginsel met de collectieve en individueele gebruikersbelangen zeer ver samengaat. Dat ieder betaalt naarmate de hem bevozen dienst kost is, zoowel in het belang van de gebruikers als geheelheid, als in dat van ieder afzonderlijk te aanvaarden. Men heeft juist deze zuivere toepassing van het zelfkostenbeginsel meermalen — met name op het gebied der spoorwegtarieven — gezien als de beste waarborg voor de behartiging van de belangen der gebruikers en afwijkingen daarvan als een mogelijke en bedenkelijke inbreuk op die belangen gevreesd. Men was dan n.l. beducht, dat zulke afwijkingen alleen aan het financieel belang van het bedrijf, bij een zoo groot mogelijke winst, zouden ten goede komen en hoogstens bepaalde groepen van gebruikers zouden bevoordeelen boven andere.

Zulke afwijkingen van het zelfkostenbeginsel kunnen, hoezeer in het bedrijfsbelang te verdedigen, inderdaad bepaalde gebruikersbelangen overmatig bevoordeelen en dus in het algemeen belang onverdedigbaar zijn. Deze strijd tusschen bedrijfs- en gebruikersbelang is evenwel aan deze differentiatie niet inhaerent. Men moet bij de beschouwing van de wenschelijkheid van afwijking van het zelfkostenprincipe steeds in het oog houden, dat de *gezondheid* van een bedrijf, dat ten algemeen nutte werkt, vooral van een Staatsbedrijf, zelf een maatschappelijk belang van eerste orde is.

En toch kan men, dunkt mij, dit punt hiermede niet als voldoende overwogen aanmerken. Elk tariefsbedrag is niet alleen een bijdrage tot een sluitende exploitatierekening van het bedrijf. Het bedrijf verschijnt met dat bedrag op de verkeersmarkt. Het gaat er dus niet alleen om, dat het tariefsbedrag een, uit bedrijfsoogpunt gezien, juiste bijdrage vormt, het moet tevens een, naar de positie van de markt en de draagkracht der gebruikers, juiste *prijs* voor den geboden dienst zijn. Juist een monopolistisch bedrijf, dat zijn prijzen tot zekere hoogte dicteeren kan, moet in het belang der gebruikers, dit steeds voor oogen houden. De beantwoording van de vraag, of de prijs de juiste is, is een van de moeilijkste onderdeelen der tariefpolitiek. En het monopolistisch karakter van het bedrijf vergroot deze moeilijkheid belangrijk. Ter beantwoording van die vraag zullen kunnen dienen vergelijkingen met de prijzen van andere overeenkomstige verkeersmogelijkheden, met de prijzen op andere tijdstippen en in andere landen.

Welke is nu de uitwerking der beide tegenspellers op de vaststelling der tarieven? Gaat men voor de beantwoording van deze vraag weer uit van het zelfkostenbeginsel, dan is d.m. de uitwerking deze, dat zij de overtuiging weten te vestigen, dat het soms

¹⁾ Een voorbeeld is de weglating van den *duur* der locale gesprekken als factor van tarifiering.

²⁾ Een voorbeeld is het beperken van het aantal kringen, waarbinnen een verminderd interlocaal tarief zal gelden, tot *twee*. Maakte men er meer, dan zoude noodwendig het tarief voor het verkeer over de langste afstanden moeten stijgen.

noch in het belang van den individueelen gebruiker, noch in dat der collectiviteit van gebruikers is, dat kostprijs en tariefsbedrag elkaar zouden dekken. De prijs, waarvoor het bedrijf werkt, zal voor sommige diensten moeten bepaald worden beneden, zal voor andere diensten kunnen bepaald worden boven den kostprijs.

Evenmin dus als, in het belang van het bedrijf zelf, de lijn der kostprijzen en die der tariefsbedragen zich steeds zullen kunnen dekken, evenmin zal dit het geval zijn, wanneer men het tweeledige gebruikersbelang in het oog vat. Het belang van elken gebruiker als zoodanig kan eischen, dat hem diensten beneden den kostprijs worden bewezen, het belang der gebruikers-collectiviteit kan het noodzakelijk maken, dat door een werken gedeeltelijk beneden kostprijs een bedrijfsonderdeel ten bate der samenleving tot een verhoogde capaciteit wordt benut. Ook zal blijken, dat het gebruikersbelang als zoodanig brengen van het tarief *boven* het zelfkostenniveau kan eischen. Een voorbeeld hiervan is het tarief voor dringende gesprekken bij de telefoon.

Is dit alles dan een opgeven van het gekozen uitgangspunt: het zelfkostenbeginsel? Geenszins, naar het mij voorkomt. Integendeel, mocht het bij de opstelling der nieuwe telefoontarieven noodzakelijk blijken met het algemeen maatschappelijk belang of met bepaalde gebruikersbelangen (bijv. van hen, die zeer weinig of hen, die zeer veel telefoneeren) in dien zin rekening te houden, dat de toegang tot het gebruik der telefoon aan nieuwe gebruikersgroepen wordt ontsloten of dat ten dienste van bepaalde belangen in de tarieven een afwijking van de zelfkostenlijn wordt aangebracht, dan is de eenige vaste grondslag daarvoor het zich stellen op de basis der zuivere zelfkostenberekening. Alleen op dien grondslag is het mogelijk vast te stellen, hoever de eisch eener sluitende exploitatie een rekeninghouden met bepaalde gebruikersbelangen toelaat. Elke afwijking moet zijn een afwijking op een bepaald punt van de zelfkostenlijn, die men evenwel als algemeen leidraad vasthoudt. Op die wijze alleen bestaat verder de waarborg voor een tariefssysteem, dat een, uit algemeen maatschappelijk oogpunt, juist omvang en grootste rendement van het telefonisch verkeersmiddel verzekert.

* * *

Ziehier een theoretische motiveering, als Mr. Knibbe wenscht. De heer Knibbe wijdt een groot deel van zijn artikel aan een bespreking van de vraag, wat het Hoofdbestuur der P. en T. in het nieuw op te stellen locale tarief wil vergolden zien, de waarde van de te verlenen diensten voor den gebruiker of de zelfkosten. Hij twijfelt bij de beantwoording, maar meent tenslotte, ten aanzien van het Hoofdbestuur, tot de eerste door hem onjuist geachte mogelijkheid, te kunnen beslissen. Hij is evenwel van oordeel, dat de gedachtengang van het Hoofdbestuur niet steeds consequent is en dat dit zich aan „doorenmenging van begrippen” schuldig maakt. Ik hoop, dat de bovenstaande uiteenzetting voldoende is, om de uitspraak te rechtvaardigen, dat hier van een ondoordachte doorenmenging geen sprake is, maar dat integendeel de tariefsvoorstellen de vrucht zijn van een zoo zuiver mogelijke afweging, op den zakelijken grondslag van het zelfkostenbeginsel, van de onderscheidene in het geding komende belangen.

De vraag is nu echter, of men met het resultaat van deze bewuste handelwijze, kan instemmen. Wat moet een goed telefoontarief beoogen? Ik kan ter beantwoording van deze vraag een uitspraak van Mr. Knibbe citeeren: „Noodzakelijk is, de telefoontarieven zoo te maken, dat de maatschappelijke en economische functie van de telefoon zoo goed mogelijk tot haar recht kome”. Men kan het, dunkt mij, niet beter uitdrukken. Nu meent Mr. Knibbe, dat men om dit doel te bereiken allereerst moet streven naar een zoo groot mogelijk aantal gesprekken — en, als ik het wel begrijp, bedoelt hij een zoo groot mogelijk aantal

gesprekken door de thans aangeslotenen — en niet naar een zoo groot mogelijk aantal aansluitingen, hetgeen de Rijksadministratie, z.i. ten onrechte, zou nastreven. Hier gaan nu onze meeningen uiteen. De telefoon wordt door vele aangeslotenen op, uit een bedrijfs- en maatschappelijk oogpunt, zeer oneconomische wijze gebruikt. Daartegenover hebben velen geen telefoon, die haar, algemeen-maatschappelijk geoordeeld, noodig hebben. Men denke slechts aan de telefonisatie van het platteland.¹⁾ Deze beide overwegingen toonen m.i. de onjuistheid van Mr. Knibbe's meening aan. Opvoering van het gesprekkaantal zonder meer mag, evenmin als opvoering van het aantal aangeslotenen zonder meer, het doel zijn. Wat men moet nastreven is, dat een zoo groot mogelijk aantal aangeslotenen van hun aansluiting een zoo juist mogelijk (niet zoo druk mogelijk) gebruik maakt.

Ik zeg, zoo juist mogelijk. Wie een telefoon neemt, schaft zich daarmee niet een op zichzelf staand apparaat aan, dat hij zonder daarmede de belangen van anderen te raken naar believen kan gebruiken. Integendeel, hij treedt in een economische en technische belangengemeenschap en deze gemeenschap, als zoodanig, heeft ten aanzien van het gebruik van zijn aansluiting zekere verlangens. Wie bijv. vaker en langer telefoneert dan noodig is, zal door een derde, die hem wenscht op te bellen, meer in gesprek worden gevonden dan behoeft. Hij belemmert daarmede voor dien derde het gebruik van diens aansluiting en schaadt de maatschappelijke functie van het telefonisch verkeersmiddel. Mr. Knibbe ziet als wenschelijk einddoel „voor een zoo groot mogelijke groep het profijt van de telefoon zoo groot mogelijk te maken”. Ik ben het met deze formulering eens, mits men onder profijt verstaat: collectief en niet individueel profijt. En wanneer men vraagt hoe ik dit het beste verzekerd acht, dan is het antwoord: door een zoo groot mogelijk aantal aangeslotenen, d.w.z. door een zoo groot mogelijk aantal spreekmogelijkheden, welke grootst mogelijk rendement door een verschuldigde betaling naar de mate van het gebruik verzekerd en bepaald wordt.

Mr. Knibbe meent evenwel het doel van verdere popularisering der telefoon (wanneer dit al noodig is) te kunnen bereiken, door verlaging van het bestaande abonnementsstarief. Ik ben dat niet met hem eens; ik zie integendeel als eenigen weg differentiatie in tarifiering.²⁾ Mr. Knibbe is blijkbaar een tegenstander van zulk een differentiatie. Hij is van oordeel, dat een grootgebruiker aan het bedrijf niet noemenswaard meer kost, dan een kleingebruiker. Om dit aannemelijk te maken volgt hij een eenigszins eigenaardige redeneering n.l. deze, dat ook de kleingebruikers de mogelijkheid moeten hebben om veel te telefoneeren. Ik geloof, dat men hier met iets als een woordspel te doen heeft. Deze mogelijkheid voor de kleingebruikers is eene imaginaire en onnoodige, die voor de grootgebruikers een zeer reële en noodige. „Mogelijkheid” beteekent voor de eersten iets heel anders, dan voor de tweeden. Daarop een eenheidstarief te baseeren is d.m. onjuist. De grootgebruiker eischt meer capaciteit voor zich op dan de kleingebruiker en moet mitsdien meer betalen.

Wanneer ik nog even op de bovenstaande algemeene uiteenzetting mag wijzen, dan kan men daaruit zien, dat alle factoren, die de tarifiering moeten bepalen: zelfkostenbeginsel, bedrijfsbelang en gebruikersbelang in zijn dubbele beteekenis, dringen naar differentieele tarifiering. In mijn artikel in dit blad van 21 November jl. toonde ik aan, dat de elkaar historisch opvolgende telefoontarieven zich dan ook kenmerken door een allengs voortschrijdende differentiatie. Waarom zoude men deze differentiatie, die in het wezen der zaak ligt en nagenoeg in alle landen

¹⁾ Het is wel zeer teekenend, dat van die zijde de aan de orde zijnde plannen zeer uitdrukkelijke instemming vinden.

²⁾ De ervaring in nagenoeg alle landen bevestigt d.m. de juistheid van mijn bewering.

meer of minder ver, met heilzame gevolgen, is toegepast, ten onzent onbenut laten? Ik vermag het niet in te zien.

Om de gevolgen voor den gebruiker, zal Mr. Knibbe vermoedelijk antwoorden. De vraag is, welke zijn deze gevolgen? De Rijksadministratie heeft zich van de vermoedelijke financieele gevolgen van het nieuwe tarief voor den gebruiker vergewist.

Hieronder volgen de resultaten van haar onderzoek (gegrond op een opname van het verkeer in zijn tegenwoordige intensiteit) ten aanzien van 4 willekeurige gekozen netten.

Verschuldigd:	Percentage der hoofdaansluitingen.			
	Net Breda	Net Haarlem	Net 's-Hertogenbosch	Net Wagingen
minder dan thans	46,5 %	87,4 %	45,2 %	48,4 %
meer dan hoogstef 12	15,7 „	4,- „	15,8 „	21,8 „
„ „ „ „ 24	18,5 „	2,4 „	11,4 „	12,8 „
„ „ „ „ 30	2,5 „	1,3 „	4,9 „	4,- „
„ „ „ „ 36	3,1 „	1,2 „	1,1 „	3,- „
„ „ „ „ 42	2,8 „	0,9 „	3,- „	2,5 „
„ „ „ „ 48	2,- „	0,3 „	3,6 „	2,4 „
„ „ „ „ 54	1,8 „	0,2 „	1,9 „	1,- „
„ „ „ „ 60	1,- „	0,2 „	2,1 „	1,1 „
meer dan „ 60	6,1 „	2,1 „	11,- „	3,- „
	100 %	100 %	100 %	100 %

Wanneer men nu bedenkt, dat het gesprekkentarief zonder twijfel een beperking van het gesprekkaantal zal ten gevolge hebben, dan kan men gerust aannemen, dat bij invoering van het nieuwe tarief, de uitkomst voor de aangeslotenen nog vrij veel gunstiger zal zijn.

Neemt men dan, zooals de heer Knibbe doet, hetgeen de normale gebruiker (d.w.z. de middelmatig drukke spreker, de middengroep), verschuldigd is, als criterium voor de juistheid van het tarief, dan blijkt, dat deze naar de voorgestelde regeling waarschijnlijk iets minder, misschien hetzelfde en zeer onwaarschijnlijk — en dan nog een gering bedrag — meer zal betalen dan thans. Bedenkt men dan vervolgens, dat er toch eigenlijk geen enkele redelijke grond is om den kleingebruiker, die zonder twijfel thans meer betaalt, dan de voor hem bestede kosten wettigen, ten bate van den grootgebruiker onevenredig te belasten, dan zal men zich d.m. de mogelijkheid hebben geschapen voor een instemmender beoordeeling der aanhangige plannen, dan Mr. Knibbe in zijn artikel geeft.

DIJKMANS VAN GUNST.

DE NIEUWE VERDRAGEN MET CHINA.

Strikt genomen is het nog te vroeg om over de nieuwe verdragen met China te spreken vóór dat Japan een soortgelijke overeenkomst heeft afgesloten, want daar de andere landen in hun respectievelijke verdragen een moestbegunstigingsclausule hebben doen opnemen, zou elk meerder voordeel dat nog door Japan bedongen mocht worden, een automatische verschuiving van alle verdragen in dezelfde richting te weegbrengen.

Evenwel, de jongste berichten schijnen er op te wijzen, dat een Sino-Japansche overeenkomst nu vrijwel beklonken is, en schijnt er daarbij niet aan de nieuwe tarief-autonomie van China getornd te zijn. Zeer vermoedelijk heeft het eilandrijk kans gezien om de voor zijn handel op China betrekkelijk ongunstige algemeene tariefverhoging te doen neutraliseren door bijzondere politieke of financieele concessies, die toch niet onder de meest-begunstigingsclausule betrokken zouden kunnen worden, en kunnen wij daarom nu wel overgaan tot een analytisch overzicht van de gezamenlijke nieuwe verdragen, zij het ook slechts met het oog op de historische beteekenis, die binnen enkele jaren toch wel de eenige zal zijn om deze verdragen te blijven kenmerken.

Bij een beschouwing van de nieuwe verdragen is

het in de eerste plaats nuttig om de diverse landen te groepeeren als volgt:

In de eerste categorie plaatsen wij die staten, w.o. Duitsland, Oostenrijk, Rusland, enkele kleine landen en die welke te Versailles geboren zijn, — die sinds een tiental jaren geen bijzondere rechten van welken aard ook in China bezaten, en die dus zonder eenige opoffering over konden gaan tot het sluiten van algemeene handels- en vriendschapsverdragen met China op voet van volkomen gelijkheid, zoowel wat handelsvoorwaarden als jurisdictie over de persoon betreft.

In de tweede plaats komen de landen, n.l. België, Italië, Denemarken, Portugal, Spanje, — wier verdragen op grond van het verstrijken van een dertienjarige termijn door China waren opgezegd, en die dus genoodzaakt waren om zoo spoedig mogelijk eenige provisioneele regeling omtrent de extritorialiteitsrechten hunner onderdanen te treffen, ten einde dezen niet automatisch onder Chinese jurisdictie te laten vervallen. Deze landen hebben gebruik kunnen maken van de voor hen gelukkige omstandigheid, dat het toekennen van tarief-autonomie onder korte noodverdragen aan de orde van den dag was, en dat, deels op juridische gronden, maar hoofdzakelijk wegens het betere aanzien der zaak, hun prompte toetreding tot deze regeling voor de Chinese regeering niet van waarde ontbloot was. Zij konden dus de erkenning van tarief-autonomie nog als „valeur” laten gelden en verder volstaan met de toevoeging van een korte belofte omtrent de overgave van hun extritorialiteitsrechten onder zekere tijdsbepalingen en condities. Deze zijn in hoofdzaak, dat het nieuwe regime zal ingaan op 1 Januari 1930, mits men vóór dien tijd tot een gedetailleerde overeenkomst daaromtrent is kunnen komen. Zoo niet, dan gaat de nieuwe toestand in, wanneer de andere landen (voor België slechts het *meerendeel*) welke tot de conferentie van Washington toegetreden zijn, hun extritorialiteitsrechten hebben laten varen. Deze landen hebben tevens een knuppel in het hoenderhok¹ geworpen door te stipuleren, dat tegelijkertijd hun onderdanen het recht zouden verkrijgen van verblijf en landbezit in het binnenland — een groot schrikbeeld voor de volgers van Soen Jat-sen, die het geheele wee van China aan de economische penetratie van het buitenland weet!

In de derde categorie staan de Vereenigde Staten, Noorwegen, Nederland, Engeland, Zweden en Frankrijk, in chronologische orde genoemd. Schoon nog in het bezit van geldige verdragen, hebben deze landen geheel vrijwillig (afgezien van den sterken drang der omstandigheden) afstand gedaan van alle bepalingen in de bestaande verdragen, waarin de door China te heffen in- en uitvoerrechten, transitorechten en tonnengelden worden vastgelegd of beperkt. Zij kennens voortaan aan China volkomen autonomie op dat gebied toe, op conditie echter van meest-begunstiging, zooals hieronder verder toegelicht. Het verdrag van de Vereenigde Staten staat in deze categorie eenigszins op zichzelf vanwege den zooveel vroegeren datum, n.l. 25 Juli, tegenover resp. 12, 19, 20, 20 en 22 December, voor het Noorsche, Nederlandsche, Engelsche, Zweedsche en Fransche verdrag.

Waar nu over het algemeen de bovenstaande verdragen op een uniform schema werden opgesteld, zijn er toch diverse kleine verschillen in op te merken, die een verdere bespreking waard zijn. Wij zullen daarom twee der verdragen onder de laatste categorie, aan een korte beschouwing onderwerpen n.l. het Nederlandsche en het Britsche, dat, evenals in het verdragen-complex van omstreeks 1860 het geval was, gekenmerkt wordt door meerdere volledigheid en een nauwkeuriger omschrijving der punten dan de meeste andere. Het Nederlandsche verdrag staat nu echter volstrekt niet ten achter bij het Britsche in goede doordachtigheid en draagwijdte.

In het Nederlandsche verdrag, dat op 19 December jl. te Nanking geteekend werd door onzen gezant

W. J. Oudendijk voor de Nederlandsche, en Ohenting T. Wang, minister van buitenlandsche zaken van de regeering te Nanking, voor de Chineseesche zijde, stipuleert Art. 1, dat alle in vroegere verdragen voorkomende regelingen, welke betrekking hebben op in- en uitvoerrechten en dezelve restitutie (zgn. „drawbacks”), doorvoerrechten en tonnengelden in China, zullen worden opgeheven en buiten werking gesteld, en dat het principe van complete tarief-autonomie zal worden toegepast, onder conditie echter, dat elk der contracteerende partijen in het gebied, de bezittingen en kolonies van de andere, in verband met bovengenoemde of aanverwante zaken, recht zal hebben op een behandeling, welke in geenen deele achter zal staan bij die aan eenig ander land gegund.¹⁾

Overgaande van de contracteerende partijen op hun respectievelijke onderdanen, stipuleert het tweede lid van Art. 1 (in een andere publicatie ook Art. 2 genoemd) dat dezen onder geen omstandigheden verplicht zullen zijn om binnen het gebied, bezittingen en kolonies van het andere land, hoogere of andere in- en uitvoer of binnenlandsche rechten of andere heffingen op hun goederen te betalen dan de onderdanen van het land zelf of van eenig ander land.

Het tweede (of derde) en laatste artikel behelst een bepaling omtrent een geschil van interpretatie, in welk geval een derde lezing, die in het Engelsch is opgesteld, den doorslag zal geven. Verder de gebruikelijke bepalingen omtrent de ratificatie en den datum (terstond bij ratificatie-aankondiging) van het in werking treden van het verdrag.

Zooals men ziet, is het verdrag op zichzelf zeer kort gehouden. Eenige belangrijke punten vindt men echter nog in afzonderlijke nota's en verklaringen behandeld, waaraan gelijke kracht als die van het verdrag zelf wordt toegekend.

Het eerste aanhangsel is een uitwisseling van vrijwel gelijkkluidende brieven tusschen de twee gevolmachtigden, waarin bepaald wordt, dat de meestbegunstigingsclausule, als boven vermeld, ook van toepassing is op de goederen (producten) van ieder der contracteerende partijen bij invoer in, of uitvoer naar, het gebied, de bezittingen of de kolonies van de andere partij. De basis van vergelijking omvat hier echter slechts de goederen van „andere landen” en dus niet de producten van het land zelf, welke dus — in tegenstelling met de onderdanen van het eigen land — begunstigd mogen worden.

Het tweede aanhangsel is een door beide gevolmachtigden onderteekende verklaring, waarin bepaald wordt, 1ste: dat de beide partijen zullen nalaten om in hun respectievelijke tarieven een zoodanig minutieus gespecificeerde classificatie van goederen in te voeren, dat daardoor feitelijk de kracht van Art. 1 van het verdrag te niet zou worden gedaan, en, 2de: dat in geval aan zekere landen zekere voorrechten mochten worden gegund tegenover het nakomen van zekere verplichtingen onder de termen van een internationale conventie aangegaan, de regeeringen van Nederland en China respectievelijk slechts dan gehouden zullen zijn om elkaar deze voorrechten te gunnen, indien beide landen tot de bedoelde internationale conventie zijn toegetreden. Men zal zich herinneren, dat deze quaestie in algemeene strekking op diverse economische conferenties te Genève is ter sprake gebracht en ook in bovenbedoelden zin beslist.

Voorts bevestigt de Chineseesche gevolmachtigde schriftelijk een door den Nederlandschen gezant mondeling voorgestelde regeling, n.l. dat de invoerrechten op de na te noemen artikelen de maximale bedragen voorstellen, die op deze goederen geheven zullen worden, en dat zij één jaar van kracht zullen blijven, te rekenen vanaf het in werking treden van het tarief. In een verder schrijven specificeerde onze gezant de door hem op het mondelinge onderhoud genoemde goederen als volgt:

¹⁾ Deze bewoordingen zijn ontleend aan de Engelsche lezing van het verdrag, die toch in geval van redactioneel verschil als bindend is aangewezen.

Molassen, 7½ pCt. ad valorem; *Bruine suiker* (No. 11. Ned. Standaard of lager) en „groene suiker”, 12½ pCt.; *Basterd suiker* (No. 10 of hooger) en geraffineerd, 12½ pCt.; *Witte suiker*, klontjes-, brood- en kandijnsuiker, 17½ pCt.; *Petroleum*, Haikwan Taels 0,877 per kist van 10 Am. gallons; *Petroleum in bulk*, Hk. Tls. 0,847 per 10 gallons; *Benzine en Naphta*, Tls. 1,057 per kist van 10 Am. gallons; hetzelfde in bulk, Tls. 1,012 per 10 gallons; *Smeerolie*, 12½ pCt. ad valorem; *Kunstzijde Garens*, 10 pCt.; *Gecondenseerde melk*, 12½ pCt.; *Wollen goederen en mengsels* (garens niet inbegrepen), 12½ en 15 pCt.; *Bewerkt papier* onder diverse specificaties 12½ pCt.; *Papier* niet aldus gespecificeerd, 7½ pCt.; *Cacao*, 17½ pCt.

* * *

Het Britsche verdrag, dat op den dag na het Nederlandsche geteekend werd, omvat in principe dezelfde bepalingen, doch de inkleeding is geheel anders. De behandeling der contracteerende partijen zelf in verband met het principe der meestbegunstiging, wordt in dit verdrag niet aangeroerd, maar daarentegen het principe van non-discriminatie in de te heffen rechten op de goederen van Britsche (Chineesche) *onderdanen*, en de tonnengelden op Britsche (Chineesche) *schepen* in twee afzonderlijke artikels gesplitst. Daarmede is het verdrag belichaamd.

Het eerste en belangrijkste aanhangsel¹⁾ van het Britsche verdrag is de uitbreiding van het principe van meestbegunstiging om ook te omvatten de *goederen* in ieder der contracteerende landen geproduceerd. Als basis van vergelijkende gelden ook hier (dus evenals in het Nederlandsche verdrag) slechts de goederen van andere landen. Discriminatie ten gunste van de producten van het eigen land mag bestaan.

In het tweede aanhangsel bevestigt de Britsche gevormachte hetzelfde principe ten opzichte van de producten van — en de behandeling van Chineesche producten in — Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, de Iersche Vrijstaat, Britsch-Indië, en alle Britsche dominions, kolonies en protectoraten.

De hoofdstrekking van het derde aanhangsel is de vaststelling van het nieuwe tarief van China voor den tijd van *ten minste één jaar* (de hier gecursiveerde woorden schijnen in het Nederlandsch verdrag niet voor te komen) en de belofte van China om zo spoedig mogelijk alle binnenlandsche rechten, likin, transit en kustvaartrechten op goederen af te schaffen. Welke waarde deze belofte heeft — of met eenige mogelijkheid *kan* hebben — is maar al te goed bekend, maar het schijnt onmogelijk te zijn om de Westersche regeeringen ooit van deze illusie af te brengen. Hope springs eternal in the foreign likin-abolisher's breast!

In het vierde en laatste aanhangsel doet China aan Engeland kond van zijn voornemen, om het nieuwe tarief uniformelijk, zowel op zijn landgrenzen als op de zee-kust in te voeren. Dit is een achteruitzetting van Rusland, Frankrijk en Japan, die respectievelijk op de grenzen van Siberië, Tonking en Korea gedurende vele jaren het zoo veel lagere landgrenzentarief genoten hebben.

Te denken geven de nieuwe verdragen zeer veel. Men zou zelfs kunnen vreezen, dat de condities, die zich in de uitvoering vreezen zullen voordoen, tot groote moeilijkheden en verwarring in de practijk moeten leiden, indien het niet vrijwel vast stond, dat deze verdragen slechts als overgangsmaatregelen met zeer korten levensduur te beschouwen zijn. Goedschiks hebben reeds de meeste landen beloofd om de tusschen hen en China bestaande oude verdragen in hun geheel aan een grondige herziening te onderwerpen, en van Chineeschen kant windt men er ook

¹⁾ Men vraagt zich af, waarom zooveel belangrijke bepalingen in *aanhangsels* worden behandeld. Het blijkt nu, dat de meeste Chineesche bladen de verdragen *zonder* de aanhangsels publiceren! Dit moge toeval zijn, maar zeker is het, dat zonder de aanhangsels de verdragen er voor het Chineesche volk beter uitzien en der regeering meer prestige bijbrengen.

geen doekjes om, dat de thans bevochten tarief-autonomie slechts de eerste stap voorstelt in China's politiek program tegenover het buitenland. Niet alleen dat ettelijke Chineesche publicisten — op eigen verantwoord of geïnspireerd — dit voortnemen in alle toonsoorten bezingen, maar ook strookten met het programma van de „Drie Volksbeginselen” van Soen Jat-sen, dat in volksgemoed en regeeringsactie wordt ingeplant en ingestampt op een wijze, die slechts in de meest fanatieke uitingen van het bolsjewisme of fascisme haar weerga kan vinden.

Zoo heeft men het reeds zoo ver gekregen, dat de nieuw benoemde inspecteur-generaal der douane onder buitenlandsche administratie een eed van trouw aan de „Drie Beginselen” en de Kwomintang heeft moeten afleggen.¹⁾ De tijd kan derhalve niet ver meer zijn, dat elken buitenlander in Chineeschen dienst een dergelijken eed wordt opgelegd. En slechts zij die weten wat de inhoud, strekking en *geest* vooral, van de „Drie Volksbeginselen” zijn, kunnen beseffen, wat zoo'n eed voor een buitenlander moet beteekenen.

Dit is slechts een voorbeeld van den snellen voortgang, dien de nationalistische regeering van China maakt in de richting van de algeheele herwinning van hare rechten. Dit moge ons zeer redelijk en plausibel voorkomen, maar helaas is er maar al te veel om te doen concludeeren, dat dit proces in den geest van de Kwomintang iets heel anders voorstelt dan in den onzen, en dat in het verloop er van luttel of niet te bouwen valt op overeenkomsten en verdragen.

THOS. T. H. FERGUSON.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE RIJKBANK IN 1928.

Dr. F. H. Repélius te Berlijn schrijft ons:

Het op 4 Februari jl. verschenen jaarverslag van de Rijksbank begint, zooals gebruikelijk, met algemeene beschouwingen omtrent den economischen toestand van Duitschland; hieraan moge het volgende worden ontleend.

De stilstand, die tegen het einde van 1927 in de opwaarts gerichte beweging der conjunctuur was ingetreden, heeft zich aanvankelijk voortgezet, om daarna voor een tijd in gematigd voortgezet, tot daardaling plaats te maken. Het absorptievermogen van de binnenlandsche markt had te lijden onder de prijsstijgingen, die in een aantal takken van de industrie — niet in de laatste plaats om de prijzen der exportproducten laag te kunnen houden — werden doorgevoerd. Ondanks deze en andere maatregelen tot vergroting van den uitvoer mocht het, als gevolg van het protectionisme van het buitenland, niet gelukken om de passiviteit van de handelsbalans te doen verdwijnen en een met het oog op de herstelverplichtingen zoo belangrijke stijging van den export te bereiken. Arbeidsmoeilijkheden waren aan de orde van den dag; zij culmineerden in de uitsluiting in de ijzerindustrie van N.-W. Duitschland, die ten slotte door bemiddeling van de zijde der regeering werd opgeheven.

De teruggang der conjunctuur kwam eerst na verloop van eenigen tijd op de geldmarkt tot uiting: in October werd hier pas verruiming merkbaar. Op de kapitaalmarkt bleef de toestand gespannen. De emissievoorwaarden werden ongunstiger, zoodat eerste klasse geldnemers thans netto 9 pCt. voor hun lee-

¹⁾ De opzienbarende eed welke de heer F. W. Maze, een Engelschman, bij zijn benoeming tot inspecteur-generaal van de Customs dienst heeft afgelegd, luidt als volgt: „Ik zweer hierbij plechtig om den laatsten wil en de stellingen van den president (d.w.z. wijlen Soen Jat-sen) te gehoorzamen en de beginselen van de Kwomintang te aanvaarden, de wetten van het land te gehoorzamen; mijn plichten op een getrouwe en ernstige wijze te vervullen; daarin op eerlijke en consciëntieuze wijze te werk te gaan, en niet in baatzucht te handelen. Mocht ik dezen eed breken, dan zal ik mij onderwerpen aan de strengste straffen die de Kwomintang zou willen opleggen.”

ningen moeten betalen. Zelfs op dergelijke voorwaarden konden van tijd tot tijd prima emissies slechts voor een gedeelte geplaatst worden. Alleen voor pandbrieven bleef vrij groote belangstelling bestaan.

De hooge rentestand blijft een zware last voor het economisch leven; met name de moeilijke positie van den landbouw moet hieraan grootendeels worden toegeschreven, terwijl ook de toeneming van het aantal faillissementen en wisselprotesten hierin een van haar oorzaken vindt.

Wanneer het bedrijfsleven in zijn geheel tot dusverre een opmerkelijke mate van weerstand heeft geboden, is dit hoofdzakelijk toe te schrijven aan den invloed der buitenlandsche credieten, die nog immer op groote schaal, zoowel voor korten als voor langen termijn, blijven toevloeien.¹⁾

De beschouwingen, gewijd aan het, met beide laatstgenoemde problemen ten nauwste samenhangende, herstellvraagstuk, verdienen in verband met de besprekingen, die thans te Parijs worden gehouden, bijzondere aandacht.

Op 31 Augustus 1928 eindigde het laatste der vier overgangsjaren. De Generaal-Agent voor Herstellbetalingen heeft in elk zijner rapporten gewezen op de punctueele en loyale uitvoering van het Plan der Experts door Duitschland. De Rijksbank, die volgens het Protocol van Londen een speciale rol in deze te vervullen heeft, kan er aanspraak op maken gedurende deze periode harerzijds alles te hebben verricht om het Plan zonder stoornis te doen functioneeren. Het Deutsche disconto was voortdurend hooger dan dat van andere landen. De behoeften aan valuta van den Generaal-Agent werden steeds op zoodanige wijze bevredigd, dat de deviezenmarkt daarvan geenerlei storing ondervond. Wat de financieele politiek betreft, heeft de Rijksbank, voor zoover zulks binnen haar bereik was, op bezuiniging aangedrongen. Zij is met alle kracht opgekomen voor een zoo productief mogelijke besteding van de in het buitenland geleende gelden. „Het zou onnatuurlijk zijn”, aldus de directie der Rijksbank, „wanneer een zoo groote kunstmatige bevruchting met kapitaal zich niet zou hebben uitgedrukt in een vergroting van het productie-apparaat en van de consumptie en in een stijging van de loonen en van de deposito's bij banken, spaarbanken, enz.” Deze toenemingen loopen des te meer in het oog, wanneer men ze slechts met de jaren der grootste inflatie-ellende, doch niet met de normale vredesjaren vergelijkt. Van grooten en dringenden belang is het na te gaan, of deze schuld aan het buitenland in het heden en in de toekomst er toe bijdraagt om voldoende uitvoeroverschotten te kweeken, zoodat daaruit niet slechts de reeds thans op ongeveer één milliard R.M. te schatten rente der bestaande schulden, maar bovendien ook de herstel-annuïteiten betaald kunnen worden. Duitschland heeft alle aanleiding om het buitenland dankbaar te zijn voor den in den vorm van credieten verleenden steun. Wij mogen hieraan toevoegen, dat de verleende credieten, algemeen economisch gezien, volkomen zeker zijn. Een volkshuishouding als de Deutsche zal steeds in staat zijn om, desnoods door den verkoop van realiseerbare activa, een bedrag gelijk aan dat der opgenomen credieten liquide te maken. Zolang de transferbescherming ingevolge het Plan der Experts blijft bestaan, is zulks een reden te meer, waarom geen gevaar voor de particuliere credieten te duchten is. De overmaking der annuïteiten was intusschen tot dusverre slechts mogelijk met behulp van de in het buitenland opgenomen credieten. Nu de vier proefjaren voorbij zijn, moet de

¹⁾ Sedert de stabilisatie werden op langen termijn R.M. 7 milliard aangetrokken. De door de banken opgenomen korte credieten zijn op R.M. 6 milliard te schatten, daarnaast hebben ook andere takken van het bedrijfsleven op korten termijn in het buitenland geleend. Ten slotte werd een zeer belangrijk bedrag aan Deutsche aandelen, obligaties en andere effecten in den loop dezer periode door buitenlanders gekocht.

vraag, of deze stand van zaken — met het oog op de veronderstelling van het Plan der Experts volgens welke transfereering op den duur slechts uit overschotten der betalingsbalans kan plaats vinden — een verdere transfereering uit geleend geld toelaat, ernstig onderzocht worden.

De voornaamste oorzaak van den voortdurenden toevloed van buitenlandsche gelden is gelegen in het uit wanverhouding tusschen kapitaalvorming en kapitaalbehoefte resulterende hooge renteniveau. Duitschland heeft in de inflatieperiode zijn liquide kapitaal verloren en moest, teneinde zijn productie-apparaat aan het werk te houden en zijn herstellverplichtingen na te komen, zoowel in binnen- als in buitenland in snel tempo leenen. Dit dreef de belasting met onkosten, rente en aflossing tot een hoogte op, die op den duur niet te dragen is. Reeds thans heeft deze last aan groote gebieden van het economisch leven elke mogelijkheid tot kapitaalvorming ontnomen en zij kon in het algemeen slechts gedragen worden doordat, mede als gevolg van de stijging der prijzen, het steeds toevloeiende buitenlandsche kapitaal aflossing van bestaande verplichtingen uit nieuwe credieten veroorloofde. „Zoolang het niet gelukt de productiecapaciteit zoodanig te versterken en tegelijkertijd de productiekosten van elken aard en de prijzen zoodanig te doen dalen, dat Duitschland — nadat de zwaarste tariefhindernissen uit den weg geruimd zijn — een herstelllast, die zijn draagkracht niet te boven gaat, door vermeerderden uitvoer en verminderden invoer kan betalen, bestaat het gevaar, dat de kapitaalrente in Duitschland nog verder zal stijgen en op den duur een hoogte zal bereiken, gelegen boven de gemiddelde rentabiliteit van het bedrijfsleven.”

Onderstaande cijfers geven een beeld van de ontwikkeling der voornaamste posten van balansen en verlies- en winstrekeningen der Rijksbank sedert de stabilisatie.

Bedragen per 31 Dec. in millioenen R.M.	1924	1925	1926	1927	1928
Bankbiljetten in omloop	1.941	2.960	3.736	4.564	4.930
Rekening-courant saldi	821	697	648	779	816
Goud	760	1.208	1.831	1.865	2.729
Saldi in valuta	1.133	477	537	316	156
Buitenl. wiss. en cheques	170	544	425	155	371
Binnenl. „ „ „	1.882	1.353	1.413	2.987	2.323
Beleeningen	17	10	84	78	176
Wettelijke reserve	25	34	39	44	49
Pensioenfondsen	80	80	80	80	80
Reserve voor den druk van bankbiljetten ..	10	15	15	25	35
Reserve voor gebouwen	10	15	15	25	35
Dividend reserve	—	33	43	45	45
Reserve voor dubieuze debiteuren	27	50	50	65	75
Onkosten	87	86	83	75	88
Netto-winst	123	43	23	26	25

Bij de beoordeeling van de cijfers nopens de circulatie mag niet uit het oog worden verloren, dat, naarmate de biljetten der Rentenbank als gevolg van de geleidelijke liquidatie van dit instituut aan het verkeer worden onttrokken, biljetten van de Rijksbank voor een gedeelte de plaats daarvan innemen (de Rentenbankbiljetten van R.M. 5 worden vervangen door de in het afgelopen jaar op groote schaal in het verkeer gebrachte zilverstukken van gelijke nominale waarde).

De goudvoorraad nam gedurende 1928 met R.M. 864,7 millioen toe; op 31 December 1928 bevonden zich R.M. 85,6 millioen in depôt bij buitenlandsche centrale banken ter vrije beschikking van de Rijksbank.

Geven de weekstaten slechts de bedragen van dekingsdeviezen, Rijksschatkistwissels en „overige wissels en cheques”, de jaarlijksche balansen maken het mogelijk een inzicht te verkrijgen in de verhouding tusschen het totaal der deviezen en dat der binnen-

landsche wissels. Van het eerste was op 31 December 1928 een bedrag van R.M. 155,3 millioen voor dekking der circulatie gebruikt, in het laatste was op dien datum een bedrag van R.M. 51,1 millioen aan Rijksschatkistwissels, die de Bank sedert de wetswijziging van 8 Juli 1926 mag disconteerden, begrepen.

Van de netto-winst over 1928 werd in de eerste plaats 20 pCt., zijnde R.M. 5,1 millioen, naar de wettelijke reserve overgebracht, vervolgens kwamen 8 pCt. over een kapitaal van R.M. 122,8 millioen ter beschikking van de aandeelhouders, terwijl de rest gelijkelijk verdeeld werd tusschen het Rijk (dat dus R.M. 5,3 millioen ontving) en de aandeelhouders, die hierdoor in totaal 12 pCt. dividend toucheerden.

DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN ALGIERS:

Omvang en Aard van het Handelsverkeer.

Dr. G. H. Bousquet te Algiers schrijft ons:

Ten einde den lezers van dit weekblad een kort overzicht van den buitenlandschen handel van Algiers te geven, stellen wij ons voor eerst den aard en de beteekenis van het handelsverkeer van dit land te schetsen, vervolgens de voornaamste havens van dit gebied te bespreken om ten slotte met de door Frankrijk ten opzichte van deze Noord-Afrikaansche kolonie gevolgde tariefpolitiek te eindigen.

De cijfers van den buitenlandschen handel van Algiers zijn een zeer goed kenteeken voor de toenemende welvaart van het land. Zij toonen tevens aan, hoe Algiers sedert een eeuw Fransche bezetting (Juli 1830), in staat was een steeds grootere plaats in het wereldverkeer in te nemen.

Uit de volgende tabel blijkt deze ontwikkelingsgang:

	Invoer (in millioenen goud-francs)	Uitvoer (in millioenen goud-francs)
1836.....	19	3
1860.....	170	66
1880.....	235	178
1910.....	511	513
1927.....	966	704

Indien wij de handelsbeweging van naderbij beschouwen, valt ons allereerst op, dat in tegenstelling met de door Engeland en Nederland bestuurde koloniën de doorvoerhandel van Algiers slechts een ondergeschikte rol speelt ten opzichte van den invoer tot verbruik en den uitvoer van binnenlandsche producten. Door zijn ligging — in het Zuiden wordt Algiers begrensd door de Sahara en in het Oosten en Westen door Tunis en Marokko — leent Algiers zich niet voor het tijdelijk opslaan van goederen noch voor transitoverkeer. Tunis en Marokko staan door hun eigen havens in directe verbinding met het buitenland. Het verkeer van Oostelijk-Marokko vindt gedeeltelijk plaats via de havens van Oranic, een landstreek ten Westen van Algiers. Evenwel komen vaak vreemde schepen in de havens van Algiers bunkeren.

Van belang is het verder op te merken, dat Algiers, wat zijn economisch karakter betreft, een landbouwstaat is, die bovendien aanzienlijke rijkdommen aan delfstoffen bezit. De invoer bestaat dan ook uit fabrikaten en de uitvoer uit landbouwproducten en ertsen.

De volgende cijfers geven een overzicht van den geheelen invoer tot verbruik en den uitvoer van eigen producten van Algiers gedurende de laatste jaren:

Invoer (in millioenen papier-francs)	1927		1926 totaal	1925 totaal
	totaal	waar- van uit Frankr.		
Vee en veeteeltproducten	269	155	189	196
Plantaardige voortbrengselen.	1.269	524	912	678
Delfstoffen	461	171	385	271
Fabrikaten	2.836	2.685	2.633	2.379
Totaal.....	4.835	3.535	4.119	3.524
Toeneming in 1927 ten opzichte van 1926				716

Uitvoer (in millioenen papier-francs)	1927		1926 totaal	1925 totaal
	totaal	waar- van naar Frankr.		
Vee en veeteeltproducten	412	326	579	392
Plantaardige voortbrengselen.	2.492	1.967	2.823	1.688
Delfstoffen	374	90	262	255
Fabrikaten	243	56	350	183
Totaal.....	3.521	2.439	4.014	2.518
Afneming in 1927 ten opzichte van 1926.....				493

Invoer (in millioenen papier-francs)	Jan./Sept. 1928		Jan./ Sept. 1927 totaal	Jan./ Sept. 1926 totaal
	totaal	waar- van uit Frankr.		
Vee en veeteeltproducten	199	110	180	139
Plantaardige voortbrengselen.	741	410	823	640
Delfstoffen	359	169	348	294
Fabrikaten	2.190	2.033	1.831	1.972
Totaal.....	3.489	2.722	3.182	3.045
Toeneming in 1928 ten opzichte van de overeenkomstige periode in 1927				307

Uitvoer (in millioenen papier-francs)	Jan./Sept. 1928		Jan./ Sept. 1927 totaal	Jan./ Sept. 1926 totaal
	totaal	waar- van naar Frankr.		
Vee en veeteeltproducten	330	268	317	499
Plantaardige voortbrengselen.	2.010	1.494	1.632	2.162
Delfstoffen	213	42	263	202
Fabrikaten	168	54	166	274
Totaal.....	2.721	1.858	2.378	3.137

Deze cijfers geven aanleiding tot de volgende opmerkingen:

In de eerste plaats is de uitvoer van Algiers aan aanzienlijke schommelingen onderworpen. Immers, het grootste deel van den uitvoer bestaat uit voortbrengselen van den landbouw, welks productie sterk van klimatologische omstandigheden afhankelijk is. Daarentegen dragen de veranderingen bij den invoer een regelmatig karakter.

Vervolgens dient in dit verband te worden opgemerkt, dat de grootste helft van de in Algiers ingevoerde goederen uit Frankrijk afkomstig is, terwijl de grootste helft der door Algiers uitgevoerde artikelen voor Frankrijk is bestemd.

Een vergelijking van de voornaamste posten leidt tot de volgende nauwkeurige gegevens:

Invoer (in millioenen papier-francs)	1927		1926 totaal	1925 totaal
	totaal	waarvan uit het bureau of uit de Fransche koloniën		
I. Vee en veeteeltproducten.				
Geconserveerde visch	19	18	15	17
Kaas	39	18	32	41
Huiden	16	15	20	19
Schapenvleesch, schapen	28	22	22	26
II. Plantaardige voortbrengselen.				
Suiker	156	7	133	99
Hout	107	86	120	76
Koffie	140	140	120	95
Olie uit zaden.....	126	46	86	75
III. Delfstoffen.				
Olie (uit mineralen), benzine..	132	132	111	65
Steenkool.....	117	115	89	67
IJzer en staal.....	74	1	72	64
IV. Fabrikaten.				
Pakkisten.....	517	10	575	523
Weefsels (katoenen, wollen, haren, zijden)	660	11	515	435
Automobielen	213	4	179	254
Machines en installaties ...	178	34	154	125
Onderdeelen van machines ..	71	6	78	68
Andere fabrikaten uit metaal.	210	7	199	204

Uitvoer (in millioenen papier-francs)	1927		1926 totaal	1925 totaal
	totaal	waarvan naar het buitenland of naar Fransche koloniën		
I. Vee en veeteeltproducten.				
Schapen en schapevleesch ..	112	1	223	165
Wol	135	19	142	85
II. Plantaardige voortbrengselen.				
Wijnen	1.315	34	1.359	547
Kaas	119	13	231	176
Tabak	125	79	158	97
Olijfolie	59	26	123	82
Alcohol uit wijn	38	0	102	101
Alfagras	80	72	63	48
Grutten en griesmeel	62	0,5	75	33
Aardappelen	35	3	47	41
Dadels	54	3	60	37
Sinaasappelen en mandarijnen.	15	0,1	35	18
III. Delfstoffen.				
IJzererts	141	135	68	99
Zinkerts	65	42	65	45
Looderts	53	23	38	30
Phosphaten	65	46	46	52
IV. Fabrikaten.				
Katoenen weefsels	28	28	41	22
Lederartikelen (schoenen enz.)	14	11	44 ¹⁾	16
Machines en installaties	24	23	20	12
Pakkisten	28	9	34	24

¹⁾ Er moet in deze statistiek een fout zijn geslopen, daar zij voor 1925 en 1927 een uitvoer van resp. 69.000 en 61.000 paar schoenen aanwijst en voor 1926 van 366.000 paar!

Wat den invoer betreft, zal men in de eerste plaats opmerken, dat het buitenland een vrij aanzienlijke rol speelt bij de drie eerste groepen voortbrengselen, die echter slechts een klein deel van den Algerijnschen invoer vertegenwoordigen (in 1927 slechts $\frac{2}{5}$ of 1.999 miljoen op een totalen invoer van Frs. 4.835 miljoen). Meer dan de helft of Frs. 1.049 miljoen van deze Frs. 1.999 miljoen zijn afkomstig uit het buitenland of de Fransche koloniën. Bij den invoer van hout en koffie neemt Frankrijk slechts een onbelangrijke plaats in, terwijl het van deze groep plantaardige voortbrengselen in hoofdzaak aardappelen, chocolade, alcohol, enz. en vooral suiker en olie uit zaden importeert. In 1927 bestond twee derde of Frs. 323 miljoen van de Frs. 461 miljoen van den invoer van mineralen uit ijzer en staal (afkomstig uit Frankrijk) en minerale oliën, benzine en steenkolen (afkomstig uit het buitenland).

Het voornaamste deel van den invoer bestaat evenwel uit fabrikaten, die bijna geheel uit Frankrijk afkomstig zijn. Deze groep omvat de meest verschillende producten, waaronder weefsels, automobielen, machines en metalen fabrikaten domineeren.

Wat den uitvoer (nog steeds over 1927) betreft, zal men ten opzichte van de eerste groep opmerken, dat de uitvoer naar Frankrijk van schapevleesch en wol een overheerschende rol speelt (Frs. 227 miljoen op de Frs. 412 miljoen), daar de uitvoer van de overige posten van deze groep veel minder bedraagt.

Bij den uitvoer van plantaardige voortbrengselen neemt wijn, die in hoofdzaak voor Frankrijk is bestemd, de voornaamste plaats in met Frs. 1.315 miljoen op een totaal van Frs. 2.492 miljoen of één derde van den geheelen Algerijnschen uitvoer. Voorts zijn de voornaamste uitvoerproducten kaas, tabak, olijfolie, alcohol uit wijn en alfagras.

In tegenstelling met de plantaardige voortbrengselen, waarvan het meerendeel naar Frankrijk wordt uitgevoerd, zijn de delfstoffen voor een groot deel voor het buitenland bestemd, namelijk Frs. 284 miljoen van de Frs. 374 miljoen. De uitvoer van deze groep bestaat voor $\frac{9}{10}$ uit ijzer-, zink- en looderts en phosphaten.

Fabrikaten namen in 1927 slechts 7 pO. van den totalen uitvoer uit Algiers in beslag. Deze groep omvat de meest verschillende voorwerpen, waarvan het grootste deel naar het buitenland gaat.

Indien men de economische resultaten van de Fransche kolonisatie in Algiers nader beschouwt, kan men, dank zij de gegevens der handelsstatistieken, de volgende conclusies trekken:

1o. De economische structuur van dit land is totaal veranderd; de gesloten huishouding heeft plaats gemaakt voor een wereldhuishouding.

2o. Tegelijkertijd is de omvang van de productie sterk gestegen.

3o. Het merkwaardigste is evenwel, dat de productiewijze geheel is veranderd. De voortbrengselen van dit gebied zijn, in vergelijking met een eeuw geleden, van geheel anderen aard. De producten, die toen karakteristiek voor Algiers waren, zijn thans voor den buitenlandschen handel nog slechts van geringe beteekenis. De volgende cijfers toonen dit aan:

Uitvoer in 1927 (in millioenen papier-francs)	
Dadels	54 tegen alcohol
	en katoen
Sinaasapp. en mandar. 20	„ mach. en toestellen 24
Olijfolie	60 „ aardappelen
	en katoenen weefsels 21
Kaas en gerst	214 „ wijn
Schapevleesch en wol 247	„ ertsen en phosphaten 321

De linkerhelft van deze tabel geeft de vroegere voortbrengselen van Algiers, de rechterhelft de producten, die ingevolge de Europeesche beschaving aldaar thans worden voortgebracht. Deze tegenstelling geeft inderdaad te denken!

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: Gedurende de afgelopen maand trad een verdere kleine daling van het algemeen prijsniveau van de groothandelsprijzen in, waardoor ons indexcijfer, zooals uit onderstaande tabel blijkt, met ruim 0,3 pO. afnam. Het geometrisch gemiddelde was einde Januari bijna 3,8 pO. lager dan een jaar geleden:

Gemiddelde 1927 = 100

	Jan. 1928	Oct. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928	Jan. 1929
Granen en Vleesch	100.3	98.2	97.4	97.6	96.7
Andere voedings en genotmiddelen	96.6	91.5	90.4	90.2	89.4
Weefstoffen	102.4	100.6	102.3	101.7	101.3
Delfstoffen	92.5	92.9	93.8	94.1	94.8
Diversen	99.9	93.1	92.4	91.4	91.2
Totaal	98.5	95.3	95.3	95.0	94.7

Een stijging van de groep Delfstoffen werd overtroffen door lagere gemiddelden voor de groepen Voedingsmiddelen, Weefstoffen en Diversen. De tweede tabel toont de prijsveranderingen van de verschillende goederen in vergelijking met December 1928 en Januari 1928.

Graan steeg in prijs, terwijl rijst, aardappelen, Engelsch schapevleesch en varkensvleesch in prijs daalden. Thee was duurder, doch suiker, kaas en boter goedkooper. De prijzen voor hennep en jute stegen, terwijl die voor katoen, Australische wol en vlas daalden. De groep Delfstoffen kenmerkte zich door een sterke opwaartsche beweging voor lood en koperprijzen tegenover lagere prijzen voor tin en ongezuiverd zink.

De derde tabel toont onze indexcijfers, herleid tot het gemiddelde van 1913.

Ons indexcijfer voor einde Januari, herleid tot het gemiddelde voor 1924, bedraagt 81,8.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de des-

	Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	
	vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar
Tarwe (buitenl.) ...	+ 3,5	- 11,8	Katoen (Am.)	- 2,1	+ 4,3	Hout (Eng.)
„ (Eng.)	+ 1,8	- 11,7	„ (Egypt.)	- 5,4	+ 10,2	„ (Zweedsch)
Meel	+ 2,8	- 9,9	Garen	+ 1,5	Cement	- 13,0
Gerst	+ 0,8	- 8,8	Laken	- 1,8	..	Huiden	- 9,1	- 24,5
Haver	+ 5,6	- 5,3	Wol (Eng.)	- 3,5	Leder	- 9,6	- 25,4
Maïs	+ 5,9	+ 9,1	„ (Austr.)	- 2,3	- 10,4	Benzine No. 1	+ 32,6
Rijst	- 5,5	- 10,3	„ (tops)	+ 2,2	- 11,3	Petroleum
Aardappelen	- 8,3	- 8,3	Zijde	+ 7,1	Stookolie	- 6,9
Rundvleesch (Eng.)	+ 6,6	Vlas	- 1,1	- 11,8	Lijnolie	+ 1,7	+ 4,4
„ (Arg.)	- 7,3	Hennep	+ 4,2	- 6,8	Talk	- 2,6	+ 5,6
Schapenvl. (Eng.) ..	- 9,6	- 11,7	Jute	+ 3,1	+ 11,3	Rubber	+ 25,1	- 37,9
„ (N. Z.)	+ 7,1	Weefstoffen	- 0,4	- 1,1	Soda
Varkensvl. (Deensch)	- 7,1	+ 10,3	Ruw-IJzer	+ 1,5	Amm. Sulphaat
Granen en Vleesch ..	- 0,9	- 3,6	Stalen rails	+ 3,0	Creosoot	- 8,0	- 34,2
Thee	+ 2,9	+ 9,1	IJzeren staven	Diversen	- 0,2	- 8,8
Koffie	+ 0,9	- 13,9	Tin (platen)			
Cacao	+ 0,8	- 14,7	Kolen (Welsch)	+ 2,0			
Rietsuiker	- 1,0	- 22,0	„ (Dur. Gas.)	- 1,7			
Bietsuiker	- 5,4	- 21,4	„ (huisbrand)	+ 10,5			
Kaas (dierl.)	- 1,0	+ 3,0	Lood	+ 5,6	+ 1,1			
Boter (Deensche) ..	- 5,0	+ 7,3	Tin	- 2,5	- 11,0			
Kokosolie	- 8,2	Koper	+ 5,3	+ 23,1			
Tabak	Ongez. Zink	- 2,1	+ 0,9			
Andere voedings- en Genotmiddelen ..	- 0,9	- 7,5	Delfstoffen	+ 0,7	+ 2,5			

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1924..	168.5	215.8	214.7	149.3	122.6	166.2
„ 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
„ 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
„ 1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
„ 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
Einde Jan. 1928..	148.0	195.3	160.7	115.7	116.0	141.5
„ Dec. „	144.0	182.4	159.6	117.7	106.1	136.5
„ Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch- land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
Novemb. 1918	..	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	..	591	679	..	325	366	297	322
Decemb. 1923	101 ⁵⁾	458	577	..	183	160	154	211
Decemb. 1924	98 ⁵⁾	489	553	137 ⁵⁾	..	162	156	206
Decemb. 1925	103 ⁵⁾	555	646	142 ⁵⁾	..	161	155	202
Decemb. 1926	100 ⁵⁾	703	654	134	145	149	145	179
Novemb. 1927	97	594	484	140	147	148	151	168
December „	97	604	483	140	146	148	151	168
Januari 1928	96	607	490	139	145	148	153	169
Februari „	96	609	489	138	144	147	150	169
Maart „	96	623	491	139	145	149	152	169
April „	97	624	493	140	146	151	153	170
Mei „	99	632	496	141	145	152	152	171
Juni „	98	626	493	141	145	151	153	169
Juli „	98	624	488	142	144	150	148	169
Augustus „	99	617	486	142	144	149	144	170
September „	100	620	488	140	144	146	145	174
October „	98	617	492	140	145	145	146	174
November „	97	626	495	140	145	145	148	173

1) Bureau of Labour. 2) Stat. Reichsamt. 3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. 4) 1926 = 100. 5) Jaargemiddelde. 6) Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. 7) Midden 1914 = 100.

betreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 — 100.

Bij beschouwing der cijfers over December 1928, in vergelijking met die over de maand November 1928, blijkt, dat het algemeen indexcijfer geen verandering heeft ondergaan; dat der voedingsmiddelen evenwel ging met één punt omlaag.

Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover een prijsstijging van 12 artikelen met in totaal 68 punten, een prijsdaling van 16 artikelen met eveneens 68 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen vlas

(13 punten) en runderhuiden (11 punten), daarentegen daalde met 10 punten of meer alleen het artikel eieren (24 punten).

Bij vergelijking der cijfers van 1928 met die van 1927 blijkt het algemeen indexcijfer met één punt, dat der voedingsmiddelen e.d. met 4 punten gestegen te zijn.

Tegenover een prijsstijging van 19 artikelen, begrepen in het algemeen indexcijfer, met in totaal 318 punten, staat een prijsdaling van 27 artikelen met 258 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen: hooi (15), haver (13), koffie (24), peper (55), kaas (15), melk (14), maïs (36), zemelen (22), katoen (21), ijzer (14), runderhuiden (35) en leder (23 punten); met 10 of meer punten daalden daarentegen de artikelen: tarwe (18), rogge (11), rijst (14), macaroni (13), suiker (10), thee (17), alcohol (11), hennep (15), tin (33), hout (10), papier (18), lijnolie (10), hars (15) en terpentijn (met 15 punten).

BOEKAANKONDIGING.

Sub-Commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek. Onderzoek naar den stand der werkloosheid. I. (Te verkrijgen bij de Afdeling Handel en Nijverheid van het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid).

Allen, die belang stellen in den rijkdom van ons volk, in bevolkings-, productie- en werkloosheidsvraagstukken, zullen met profijt kennis kunnen nemen van deze eerste vrucht van den arbeid van de Sub-Commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek, welke de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid in 1926 instelde ten behoeve van een onderzoek naar de omstandigheden, welke verschillende takken van ons volksbestaan ongunstig beïnvloeden, en naar de mate waarin deze de bestaande werkgelegenheid aantasten of uitbreiding daarvan tegenhouden. De Minister zelf werd voorzitter, de Chef der Afdeling Handel en Nijverheid secretaris, vooraanstaande mannen op onderscheiden gebieden leden van de Sub-Commissie.

Dit eerste deel van haar verslag heeft betrekking op aard en omvang van het verschijnsel der werkloosheid, zooals dat zich nu in vergelijking met den toestand van vóór den oorlog laat aanzien, in land- en tuinbouw en in de visscherij. Overeenkomstige onder-

zoekingen met betrekking tot de overige takken van volksbestaan, waaronder in de eerste plaats de nijverheid, zullen na eenigen tijd tot verdere publicaties voeren.

Van de 2.722.407 personen, die blijkens de jongste beroepstelling in Nederland in 1920 een beroep uitoefenden, behoorden er 622.514 of 22.8 pCt. tot de landbouwbedrijven en 19.597 of 0.7 pCt. tot visscherij en jacht. Het wel en wee van bijna een vierde van onze bevolking wordt dus in dit eerste deel beschreven.

Vergelijking van de beroepstelling van 1920 met die van 1909⁴⁾ doet zien, dat in alle bedrijfsklassen een toeneming van het aantal beoefenaren viel te constateeren, behalve bij visscherij en jacht, waar dit aantal met 17.8 pCt. afnam. Blijkens het verslag zet dit verschijnsel zich voort. „De oorzaak schuilt, voor zoover de Noordzee-haringvisscherij en de oosterteelt betreft, in een minder gunstigen toestand van de markt voor de producten, ten aanzien van de mosselteelt in een sterkere mechanisatie van het bedrijf, voor de Noordzee-haringvisscherij in den achteruitgang der vangsten en voor de Zuiderzeevisscherij in de ongunstige vooruitzichten in verband met de drooglegging. De achteruitgang van het bedrijf heeft niet tot noemenswaardige werkloosheid in de betreffende visscherij of aanverwante bedrijven aanleiding gegeven. Hij is nl. gepaard gegaan met, of vrij spoedig gevolgd door een overgang van de overbodig geworden werknemers naar een ander beroep”. Gevreesd wordt, dat de drooglegging der Zuiderzee in de toekomst wel werkloosheid onder de visschers en in aanverwante bedrijven zal doen ontstaan; verwacht wordt dat de invloed van de uitvoering der droogleggingswerken zich binnen afzienbaren tijd en dan vrij plotseling zal doen gevoelen. Tijdige overgang naar andere beroepen is hier dus wijs beleid; de Generale Commissie, bedoeld in de Zuiderzee-steunwet, en de organen van de openbare arbeidsbemiddeling kunnen hierbij hulp bieden.

De Sub-Commissie komt tot de conclusie, dat de neiging om tot andere beroepen over te gaan voor een groot aantal werknemers bij de visscherij, met name bij de Noordzee-haringvisschers, werd bevorderd door de omstandigheid, dat hun loonen niet in die mate zijn gestegen als de waarde van het geld gedaald is. Tevens heeft zij echter opgemerkt, dat de mechanisatie van de Noordzee-haringvisscherij in verschillende opzichten een gunstigen invloed op den toestand van de visschers heeft.

De andere door de Sub-Commissie beschouwde bedrijfsklasse, die van de landbouwbedrijven, vertoont van alle groepen, welke tusschen de twee beroepstellingen toeneming aanwezen, de geringste — te weten 0.7 pCt., terwijl de bevolking in hetzelfde tijdperk met 17.2 pCt. toenam. De gedurende langen tijd nog te verwachten toeneming van de bevolking zal in de toekomst echter wellicht niet in de laatste plaats toeneming van de werkers in land- en tuinbouw met zich brengen. Afgezien van de vele landbouwers en landarbeiders, die in de komende Zuiderzee-polders een broodwinning zullen vinden (welke broodwinning met de polders een rechtvaardiging vindt in het verloop van de demographische lijnen) zullen velen in den tuinbouw een bestaan moeten zoeken reeds wegens de noodzakelijkheid om een toenemende hoeveelheid voedsel van dezelfde oppervlakte te verkrijgen.

Hoezeer de uitbreiding van den tuinbouw en de ontwikkeling in intensieve richting de werkloosheid helpt bestrijden, toont het verslag duidelijk aan. Per H.A. wordt bij vollegronds groententeelt ongeveer twaalf maal zooveel loon betaald als bij het gewone gemengde landbouwbedrijf. Bij het intensieve glasbedrijf is het loonbedrag per H.A. zelfs ongeveer dertig maal zoo groot als bij den landbouw. Hier komt bij, dat in het intensieve bedrijf de arbeid regelmatiger over het jaar is verdeeld.

⁴⁾ Statistisch Zakboek 1928, Blz. 13.

In den akkerbouw is seizoenwerkloosheid haast onvermijdelijk. Op weidegrond komt deze weinig voor, doch het aantal arbeiders is er klein; het trekken en de werkgelegenheid tijdens het hooien worden door het toenemend gebruik van machines voor de hooibewerking beperkt.

Van de machines doen waarschijnlijk de dorschmachines het meeste kwaad aan de werkloosheid, daar zij den dorscharbeid, die vroeger in den winter viel, verplaatsen naar den nazomer en den herfst.

Oorzaken van toeneming van werkloosheid zijn nog o.a.:

in verschillende streken, speciaal in de drie noordelijke provinciën, het ophouden van den tijdelijken trek naar Duitschland (de pogingen gedurende de laatste jaren door den Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling en de Nederlandsche Arbeidsbeurs te Oberhausen om in dezen toestand verbetering te brengen, zijn niet geheel vruchteloos gebleven);

de neiging van sommige landbouwers om zooveel mogelijk op arbeidsloon te bezuinigen door minder productief werk achterwege te laten; en

in Friesland en de Hoeksche Waard vermindering van arbeidsgelegenheid bij de vlasbewerking.

Naast het voorkomen van werkloosheid en de toef of afnemning daarvan sedert 1914, onderzoekt het verslag:

de verhouding tusschen het aantal losse en dat der vaste landarbeiders;

den arbeid der gehuwde vrouw (welke, voor zoover loonarbeid betreft, sedert 1914 is afgenomen);

den trek naar elders (waarbij omtrent overzeesche emigratie geen gegevens worden verstrekt, evenmin als omtrent den trek naar Frankrijk);

den voor- of achteruitgang van de welvaart der landarbeiders (welke in het algemeen sedert 1914 is toegenomen; een van de berichtgevers wijst hierbij op de vermindering van drankgebruik en de toegenomen degelijkheid van de huisvrouw);

de werkzaamheden in slappe perioden (welke vaak moeilijk te vinden zijn, zoodat de werkverschaffingen van belang blijven; nuttig schijnt de wenk van den Rijkslandbouwconsulent voor Drenthe, die op de groote beteekenis wijst, welke de kippenhouderij vooral ook voor de landarbeiders heeft gekregen);

de transportgelegenheid (waarover land- en tuinbouw in het algemeen niet te klagen hebben); en

bijzondere punten (zooals een krachtige uitvoering van de Landarbeiderswet, en verhooging van het peil der ontwikkeling van groote zoowel als van kleine landbouwers).

Mogen deze grepen uit het door het verslag gebodene volstaan om het belangwekkende er van aan te toonen.

R. A. VERWEIJ.

Die Kredietmarkt in Suidafrika, deur Dr. C. G. W. Schumann. De Wester Boekhandel, Rotterdam. 1928.

Dit proefschrift is een verdienstelijke poging tot beschrijving en kritisch onderzoek van het Zuid-Afrikaansche credietwezen. De benaming *credietwezen* ware m.i. juister geweest, omdat van een eigenlijke *credietmarkt* in Zuid-Afrika — bij welhaast volkomen gemis van haar componeerende deelen: geldmarkt, kapitaalmarkt, wisselmarkt, effectenmarkt enz. — nauwelijks kan worden gesproken. Zelfs Johannesburg met zijn effectenbeurs — de enige in Zuid-Afrika! — kent geen open geldmarkt in de Europeesche beteekenis van het woord.

De door den schrijver gekozen titel blijkt echter meer te zijn dan een „misnemer”, wanneer hij de stelling poneert, dat „die aanbod van krediet kom grotendeels uit besparing” (bl. 60) en dat „die jaarlijkse kredietaanbod ongeveer ooreenkom met die deel van die jaarlijkse besparing wat aan derdes oorgedra word” (bl. 257); en daarbij alleen binnenlandsche besparing

op het oog schijnt te hebben. Aan de belangrijke rol die het buitenlandsche en met name het Engelsche, kapitaal direct of indirect speelt in het geheele Z.-A. credietstelsel, wordt veel te weinig aandacht besteed. Wel wordt gesproken van het in Z.-A. „belegde” buitenlandsche kapitaal, maar het verband, dat toch ontegenzeggelijk bestaat tusschen deze kapitaalverschaffing (onverschillig in welken vorm of voor welk doel) en de binnenlandsche credietverleening wordt nergens in het licht gesteld. Onverklaard blijft zodoende ook de buitengewoon sterke positie der Engelsche banken en mijnmaatschappijen, alsook die van den Engelschen handel, om van den politieken invloed van het Engelsche financieringskapitaal geheel te zwijgen. Aan dezen invloed te ontkomen is het duidelijke streven der huidige nationale regeering in Zuid-Afrika, en ook Dr. Schumann denkt vermoedelijk in die richting, wanneer hij (bl. 141) de fusie der Nationale Bank met Barclays Bank betreurt wegens „die gevaar, dat die belangen van die land niet tot so'n mate in aanmerking sal geneem word as in die geval van 'n Zuid-Afrikaanse instelling”. Juist echter het geval van de Nationale Bank bewijst, hoe onmisbaar de steun van het buitenlandsche kapitaal en van de Londensche geldmarkt nog is voor de verdere ontwikkeling van het Z.-A. credietwezen. Eigenaardig is dan ook de door den schrijver gemaakte opmerking (bl. 312), dat bij de banken een sterke neiging blijkt te bestaan om een deel van de in Z.-A. ontvangen deposito's in het buitenland uit te zetten — alsof niet buitenlandsch kapitaal in Z.-A. doch Zuid-Afrikaansch kapitaal in het buitenland uitstaat. Tegen de waarschijnlijkheid daarvan pleit reeds de hoogere rentestandaard in Z.-A., maar een voorzichtig bankbeleid brengt nu eenmaal mede, dat ruime reserves, zij het ook tegen lage rente, worden gehouden ter plaatse, waar zij ten allen tijde gemakkelijk te mobiliseeren zijn. Het gemis van een zelfstandige Z.-A. geldmarkt, en vooral van de gelegenheid tot uitzetting op korten termijn, doet zich hier sterk gevoelen. Sinds 1926 wordt hieraan eenigszins tegemoet gekomen door de uitgifte van 3-maands schatkistwissels, disconterbaar bij de Reservebank.

Belangwekkend is het overzicht, dat de schrijver geeft van de ontwikkeling van het credietwezen in verband met de „conjunctuurgeschiedenis” van Zuid-Afrika, en van den overgang van de primitieve „Naturalwirtschaft” der diep in het binnenland weggetrokken Boeren naar het moderne kapitalisme, dat zijn intrede deed met de ontdekking en ontginning der diamant- en goudvelden. De komst der Engelsche („Imperiale”) banken stond hiermede in rechtstreeksch verband, en ook de geleidelijke verdwijning — door liquidatie of amalgamatie met de Engelsche banken — van de talrijke z.g. Districtbanken in de Kaapkolonie moet ongetwijfeld in de eerste plaats worden toegeschreven aan dien plotselingen ommekeer in de economische samenleving, waartegen zij niet opgewassen waren.

De door de staatkundige unificatie bevorderde, buitengewone concentratie van het bankwezen in enkele instituten, waarvan twee (de Standard en de National) 97 pCt. van alle deposito's controleeren, is wel de alles overheerschende factor geworden in de credietsituatie van een land, waar ieder, die niet een absolute pauper is, een bankrekening houdt. Wat daarnaast bestaat aan andere credietinstellingen is van geheel secundaire beteekenis. Opmerking verdienen echter de (ten getale van 89) over heel Zuid-Afrika verspreide z.g. Executeurskamers en Trustmaatschappijen, die Dr. Schumann, op grond van een interessante, doch helaas slechts ten deele geslaagde enquête, „naas die handelsbanke miskien die belangrijkste instelling in die Suidafrikaanse kredietstelsel” noemt. Het wil mij voorkomen, dat deze typische Zuid-Afrikaansche instellingen, die inderdaad een aanzienlijk deel van het in Z.-A. ter belegging beschikbare kapitaal administreceren, meer zouden kunnen betcekenen, indien zij niet zoo versnipperd

waren en zich meer toelieden op algemeene financieringen. Zij zouden dan ook meer in aanmerking komen voor deelneming in plannen zooals Dr. Schumann ontwikkelt voor de oprichting van een industriele bank.

Of de door sommigen in Zuid-Afrika bepleite „industrialisatie” nu wel economisch gerechtvaardigd is, is een andere vraag, maar er is ongetwijfeld veel waars in schrijvers betoog, dat het in Z.-A. bestaande bankstelsel niet berekend is op kapitaalverschaffing voor de industriele ontwikkeling van een jong, kapitaal-arm land. Zijn conclusie dat, als de groote Engelsche banken niet willen medewerken, de Regeering dan maar zoo'n bank moet oprichten met staatsmiddelen, naar het model van de Landbank, getuigt niet van veel vertrouwen in de aantrekkelijkheid van het plan voor den belegger.

Overigens blijft de critiek, die op de gestie der banken geoeft wordt binnen redelijke perken en getuigen de beschouwingen over de voor- en nadeelen van de concentratie, de rentabiliteit van het bedrijf etc. van degelijke studie. Goed geteekend is ook de belangrijke rol, door de handelsbanken en het handelskapitaal gespeeld bij de verschaffing van bedrijfscrediet aan den landbouw, in verband met het gemis (tot dusver) van coöperatief crediet. Tegenover de thans in gang zijnde pogingen om dit laatste te organiseeren „van boven af” (nl. door de Landbank) staat de schrijver blijkbaar sceptisch, en naar ik meen terecht.

Verdienstelijk, maar m.i. iets te beknopt in verhouding tot het belang der zaak, is het hoofdstuk handelende over Handelscrediet, en meer speciaal de uiteenzetting van het open-rekening stelsel. De schrijver stelt zich blijkbaar op het standpunt, dat zijn geschrift niet zoozeer voor Nederlandsche als voor Zuid-Afrikaansche lezers bestemd is. „Die euwels van die ope-rekening stelsel is in die laatste jaren zoveel in Suidafrika bespreek, dat dit haas onnodig is om dit hier te behandelen.” (bl. 249). Dat wij hier te doen hebben met een credietsysteem, dat ook in andere jonge landen wel bekend is, maar in Zuid-Afrika door allerlei bijkomende omstandigheden een bijzonder bedenkelijk karakter aangenomen heeft, wordt niet voldoende duidelijk gemaakt.

Wat Dr. Schumann schrijft over de Reservebank, haar verhouding tot de andere banken en haar mogelijke beteekenis voor de verdere ontwikkeling van het Z.-A. credietwezen, blijft wat te veel aan de oppervlakte, maar een grondiger behandeling zou uiteraard eenige practische ervaring van het Z.-A. bankbedrijf vereischen. Dat het den schrijver daaraan ontbreekt blijkt op meer dan één plaats, maar dit neemt niet weg, dat zijn proefschrift, alles bij elkaar genomen, een waardevolle bijdrage tot onze, helaas niet al te rijke economische literatuur over Zuid-Afrika mag worden genoemd.

J. H. COHEN STUART.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	November 1928		November 1927	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 11.2	27.961	f 12.7	24.188
Girobetalingen aan particulieren	„ 18.9	83.185	„ 16.6	69.802
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 4.8	6.837	„ 5.-	6.858
Betalingen	„ 6.7	33.410	„ 6.8	30.450
Part. rekeninghouders	„ 19.4 ¹	34.007 ²	„ 18.6 ¹	31.420 ²
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponceerd	„ 10.1	3.899 ²	„ 9.2	3.441 ²

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

EMISSIES IN JANUARI 1929.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen.. f 25.791.070,—
zijnde:

Nederland

Gem. Amsterd. f 9.848.000¹⁾
4½ % 46-j. ann. obl. a
99½ % .. f 9.811.070
Gemeente 's-Gravenhage
f 12.000.000 4½ % obl.
a 99½ % .. f 11.985.000
Gem. Haarlem f 4.000.000²⁾
4½ % obl. a 99½ % .. f 3.995.000

Hypotheekbanken „ 575.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen
Amst. Scheepsverb. Bank
f 500.000³⁾ aand. a 115%⁴⁾ f 575.000

Industriele Ondernemingen „ 8.791.250,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen
Simplex Mach.-en Rijwielfabriek f 750.000 aand.
a 102½ % .. f 768.750
Obligatiën
Maastrichtsche Zinkwit-
Mij. f 2.000.000 5 % obl.
a 97½ % .. f 1.955.000
Simplex Mach.-en Rijwielfabriek f 375.000 6 % obl.
a 99 % .. f 371.250

België

Obligatiën
Soc. An. des Usines Gilson
f 2.000.000 6 % obl. a 93 % f 1.860.000

Frankrijk

Aandeelen
Comp. Nat. de matières colorantes et manuf. de produits chimiques du Nord Réunis „Etablissements Kuhlmann“ Fr. fr.
7¼ milj. aand. a 495 % =
f 123,75 p. aand. f 3.836.250

Mijnbouw-Ondernemingen „ 1.725.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen
Algemeene Exploratie-Mij.
f 1.200.000 aand. a 117½ % f 1.410.000
Algemeene Exploratie-Mij.
f 200.000 aand. a 157½ % f 315.000

Petroleum-Ondernemingen „ 75.000.600,—
zijnde:

Amerika

Aandeelen
Shell Union Oil Corporation 3.000.000 aand. z.
nom w. a \$ 10 f 75.000.000

Scheepvaart-Maatschappijen „ 19.900.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen
Nederl. Scheepvaart-Unie
f 10.000.000⁵⁾ aand. a
199 % .. f 19.900.000

Suikeröndernemingen „ 9.702.000,—
zijnde:

Nederland

Obligatiën
Handelsvereniging „Amsterdam“ f 9.800.000
4½ % obl. a 99 % .. f 9.702.000

Diverse Cultuurondernemingen „ 1.007.140,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen
West-Java Kina-Cult.mij.
f 200.100⁶⁾ aand. a 140 % f 280.140
Obligatiën
Cultuur-Maatsch. „Gazi“
f 160.000 7 % in aand.
conv. 10-j. obl. a 100 % f 160.000

Nederlandsch-Indië

Obligatiën

Cultuur-Mij. „Ardiredjo“
f 300.000 6 % eerste-hyp.
obl. a 99 % .. f 297.000
Cult.-Mij. „Pasir Randoe“
f 270.000 7 % in aand.
conv. obl. a 100 % .. f 270.000

Diversen „ 2.465.000,—
zijnde:

Nederland

Obligatiën
Noord-Holl. Exploit.-Mij
f 740.000 6 % obl. a 100 % f 740.000

Duitschland

Obligatiën
Ruhrwohnungsbau A. G.
\$ 750.000 6½ % Eerste
hyp. Sinking Fund obl.
a 92 % .. f 1.725.000

Totaal.... f 144.956.460,—

1) Conversie.

2) Waarvan f 1.071.000 voor conversie.

3) Waarop 10 % te storten.

4) Koers voor aandeelh.; voor vrije inschrijvers a 135 %.

5) Uitsluitend voor aandeelhouders.

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

8 % obl. Deutsche Kommunal Goldanleihe a 94 % (introdactie.)
6 % obl. Deutsche Grootboek p. 31 Mrt. 1933 a 86⅞ % (introdactie.)
6 % obl. Deutsche Grootboek p. 31 Mrt. 1948 a 76¼ % (introdactie.)
8 % obl. Vrijstaat Mecklenburg Schwerin a 94,40 % (introdactie.)
8 % obl. Bochum a 93 % (introdactie.)
8 % obl. Kassel a 93 % (introdactie.)
5 % obl. Antwerpen a 94⅞ % (introdactie.)
7 % obl. Deutsche Hypotheekbank, Berlijn a 96¼ % (introdactie.)
8 % obl. Deutsche Hypotheekbank, Berlijn a 97½ % (introdactie.)
8 % obl. Deutsche Hypotheekbank, Berlijn a 94½ % (introdactie.)
Aand. v. frs. 500 Soc. Gen. Metallurgique de Hoboken a \$ 535 per aand. voor aandeelhouders.
Aand. U. S. Rubber Company a frs 35 p. aand. voor aandeelh.
Aand. Westinghouse Electric and Manufacturing Co. New York a \$ 105 p. aand. voor aandeelh.
Aand. v. frs. 500 Tréfileries & Laminoirs du Havre a frs. 2000 p. aand. voor aandeelh.
Gew. aand. American Glanzstoff Corp. a \$ 60 per aand. v. aandeelh.
Aand. British Enka Corporation a 26 sh. p. aand. voor aandeelh.
Gew. aand. A National Cash Register Cy. a \$ 60 per aand. voor aandh.
Gew. aand. Soc. Hydro-Electrique de la lère a frs. 425 per frs. 250 voor aandeelh.
Gew. aand. z. nom. w. Republic Brass Corp. a \$ 43¼ (introdactie.)
Aand. Belg.-Nederl. Cult. Mij. a ± 111 % (introdactie.)
Aand. Shell. Transport and Trading Co. a 100 % (introd.)
Aand. Mid.-Continent Petroleum Corp. a \$ 33⅞ p. aand. (introdactie.)
4½ % obl. Canadian National Railway Comp. a 97¼ % (introdactie.)
Aand. Brazilian Traction voor aandeelh.
en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-	Emissie-
		voet	koers
Genootschap der Barmhartige Broeders van Trier.....	250.000	7 %	99 %
Congregatie der Eerw. Zusters van Onze Lieve Vrouw.....	200.000	7 %	99 %
R.K. Kerkbestuur der Par. van den H. Joannes den Dooper	150.000	4½ %	96½ %
Congregatie der Zusters van Barmhartigheid (Neusser Augustine-rinnen)	300.000	7 %	98 %
Klooster van den Goeden Herder..	200.000	8 %	99 %
Orde der E. E. Z. Z. Augustinessen	500.000	7 %	97½ %
R.K. Parochiale Jongensscholen te Alkmaar.....	290.000	4½ %	97½ %
De Kliniek van het H. Hart, Ostende	175.000	7½ %	99 %

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table listing bank discount rates for various banks like Zwits. Nat. Bk., N. Bk. v. Denem., etc., with dates and rates.

OPEN MARKT.

Table showing market rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, and New York from 1929 to 1914.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates for London, Paris, Berlin, and Amsterdam to New York.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates for various cities like Alexandria, Athene, Bangkok, etc., to London.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for cities like New York, Londen, Berlijn, etc.

Table of exchange rates for cities like Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid.

Table of exchange rates for cities like Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Buenos-Aires, Montreal.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for London and New York.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the financial status of the Dutch Treasury, including assets and liabilities.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Dutch East Indies.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Februari 1929.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	49.491.147,36		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	2.922.566,85		
enz. in disc.	Ag.sch. "	14.414.331,28	f	66.828.045,49
Papier o. h. Buitenl. in disconto				
Idem eigen portef.	f	198.269.073,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				198.269.073,—
Beleeningen				
incl. vrsch.	Hfdbk. f	36.300.472,—		
in rek.-crt.	Bijbnk. "	5.208.330,40		
op onderp.	Ag.sch. "	51.751.703,80		
	f	93.260.506,20		
Op Effecten	f	91.653.506,20		
Op Goederen en Spec.		1.607.000,—		93.260.506,20
Voorschotten a. h. Rijk				9.375.058,29
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	67.055.840,—		
Muntmat., Goud		367.494.872,26		
	f	434.550.712,26		
Munt, Zilver, enz.		22.483.740,04		
Muntmat., Zilver				
				457.034.452,30
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfond		24.520.962,09		
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—		
Diverse rekeningen		28.738.913,56		
	f	883.027.010,93		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefond		7.157.903,12		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfond		5.543.993,26		
Bankbiljetten in omloop		784.540.750,—		
Bankassigtiën in omloop		229.012,64		
Rek.-Cour. f Het Rijk				
saldo's: Anderen		42.513.362,28		
Diverse rekeningen		15.041.989,63		
	f	883.027.010,93		
Beschikbaar metaalsaldo	f	125.630.003,02		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		314.075.005,—		

1) Waarvan in het buitenland. ...

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
11 Febr. '29	67.056	367.495	784.541	42.742	125.630	55
4 " '29	67.040	367.495	807.905	38.745	117.897	54
28 Jan. '29	67.045	367.495	782.471	44.679	126.101	55
21 " '29	67.050	367.495	788.718	47.986	121.652	54
14 " '29	67.049	367.495	812.383	50.089	111.083	53
7 " '29	67.052	367.495	833.981	51.264	278.771	51
13 Febr. '28	67.748	367.472	774.327	74.209	293.425	54
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen
11 Febr. 1929	66.828	—	93.361	198.269	15.042
4 " 1929	59.426	—	108.348	205.657	33.737
28 Jan. 1929	62.376	—	97.666	203.229	32.044
21 " 1929	69.511	—	99.153	205.484	30.955
14 " 1929	80.632	—	97.406	220.227	31.906
7 " 1929	95.676	4.000	98.162	219.828	37.911
13 Febr. 1928	79.459	—	113.427	190.553	28.054
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluippost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen
12 Jan. 1929	801	1.495	717	1.051	329
5 " 1929	786	1.649	721	1.058	349
31 Dec. 1928	900	1.701	643	1.064	355
22 " 1928	801	1.464	625	1.089	430
15 " 1928	800	1.475	668	1.089	489
14 Jan. 1928	1.100	1.470	570	844	418
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluippost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
9 Feb. 1929	190.000		303.500	57.100	45.760
2 " 1929	191.700		300.100	60.200	47.580
26 Jan. 1929	192.100		300.200	61.400	47.460
12 Jan. 1929	169.559	22.415	311.319	65.803	41.125
5 " 1929	169.669	21.977	311.405	69.312	39.359
29 Dec. 1928	169.810	20.557	311.442	63.897	40.231
22 " 1928	169.934	19.576	311.776	60.342	40.663
11 Feb. 1928	173.755	18.452	317.445	40.375	121.061
12 Feb. 1927	195.479	30.012	314.325	62.123	151.024
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen	Dek-kings-percentage
9 Feb. 1929		145.400		***	53
2 " 1929		142.800		***	53
26 Jan. 1929		148.400		***	53
12 Jan. 1929	7.937	41.251	92.504	49.085	51
5 " 1929	7.613	41.491	95.730	49.373	50
29 Dec. 1928	7.512	38.502	95.931	47.856	51
22 " 1928	7.625	36.540	94.908	48.359	51
11 Feb. 1928	12.775	29.530	94.141	35.112	54
12 Feb. 1927	13.049	20.758	78.501	45.026	60
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluippost activa. 2) Basis 1/2 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling. 1)

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
6 Febr. 1929	149.917	357.519	52.107	8.714	15.528
30 Jan. 1929	152.978	355.644	57.070	9.657	15.946
23 " 1929	153.343	355.366	57.737	10.764	15.061
16 " 1929	154.406	360.683	53.489	13.058	15.540
9 " 1929	154.479	369.518	44.767	14.686	15.969
2 " 1929	153.330	378.294	34.829	47.745	16.963
8 Febr. 1928	157.565		135.270		53.197
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 2)
			Bankers	Other Accounts		
6 Febr. '29	55.387	8.351	68.501	37.004	52.398	46
30 Jan. '29	50.502	19.230	58.211	37.863	57.334	49 ^{23/32}
23 " '29	49.487	16.850	60.842	37.482	57.977	50 ^{1/16}
16 " '29	55.122	15.148	67.550	36.666	53.724	45
9 " '29	57.737	10.995	67.491	36.813	44.961	38 ^{29/32}
2 " '29	62.637	22.336	84.016	38.030	35.035	24 ^{7/32}
8 Febr. '28	35.576	15.351		97.305	42.045	37 ^{5/16}
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

1) Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. 2) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud 1)	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat.
1 Feb. '29	34.004	732	12.436	22.349	18.177	2.339	3.200
25 Jan. '29	33.995	732	11.789	23.791	18.738	2.199	3.200
18 " '29	33.983	732	11.937	22.612	18.722	2.244	3.200
11 " '29	33.709	732	12.543	22.547	18.540	2.295	3.200
2 Febr. '28	5.544	343	57	2.081	10	1.686	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 2)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
1 Feb. '29	5.930	2.162	63.867	6.238	6.161	6.016
25 Jan. '29	5.930	1.490	62.153	6.612	6.100	7.495
18 " '29	5.930	1.609	62.443	6.442	5.957	6.671
11 " '29	5.930	1.520	63.154	6.343	5.765	6.419
2 Febr. '28	—	27.092	57.765	155	—	8.491
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluippost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Feb. 1929	2.729,1	85,6	140,3	1.707,2	44,4
31 Jan. 1929	2.729,2	85,6	152,2	1.774,1	101,9
23 " 1929	2.729,2	85,6	163,5	1.548,4	40,7
15 " 1929	2.729,3	85,6	156,2	1.657,2	55,7
7 " 1929	2.729,3	85,6	157,4	2.101,1	54,2
7 Feb. 1928	1.886,6	83,5	292,9	2.243,6	22,8
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Feb. 1929	93,2	469,4	4.236,1	501,3	140,4
31 Jan. 1929	93,3	480,8	4.453,9	422,9	186,4
23 " 1929	93,3	440,8	3.809,3	783,1	184,2
15 " 1929	92,3	561,7	4.080,4	609,8	297,6
7 " 1929	92,3	562,5	4.484,2	619,3	299,6
7 Feb. 1928	93,1	571,3	4.037,8	509,0	284,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,4	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Febr., 31, 23, 15, 7 Jan. '29, 7 Feb. '28, resp. 41; 69; 59; 43; 35; 36 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
7 Febr.	905	532	44	678	38	345	2.391	23	99
31 Jan.	905	537	44	673	47	350	2.419	42	65
24 "	905	525	44	654	34	350	2.352	34	96
17 "	905	546	44	649	35	350	2.366	40	95
10 "	904	569	—	656	34	—	2.395	11	104
9 Febr. 1)	743	463	44	548	31	390	2.087	17	85

1) 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
23 Jan. '29	2.648,1	1.294,0	165,4	782,1	454,2
16 " '29	2.630,6	1.265,4	162,1	821,8	481,2
9 " '29	2.631,7	1.292,6	151,4	876,5	477,1
2 " '29	2.587,6	1.307,0	130,9	1.151,5	484,4
26 Dec. '28	2.584,2	1.254,6	104,6	1.167,6	489,3
19 " '28	2.615,0	1.345,1	108,8	946,7	453,1
25 Jan. '28	2.819,1	1.513,3	169,0	385,2	347,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
23 Jan. '29	202,0	1.661,0	2.397,1	148,4	65,3	69,3
16 " '29	238,3	1.697,3	2.472,6	147,9	63,1	67,0
9 " '29	239,2	1.745,3	2.452,2	146,8	62,7	66,3
2 " '29	244,0	1.829,4	2.563,7	147,0	58,9	61,9
26 Dec. '28	232,3	1.910,8	2.455,1	146,9	59,2	61,6
19 " '28	290,5	1.869,2	2.356,4	146,9	61,9	64,5
25 Jan. '28	440,9	1.585,0	2.401,6	134,2	70,7	75,0

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleeningen	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
16 Jan. '29	598	16.158	6.076	1.771	20.592	6.891
9 " '29	655	16.366	5.926	1.765	20.615	6.896
2 " '29	624	16.963	6.374	1.859	21.201	6.993
26 Dec. '28	626	16.395	6.462	1.776	20.464	6.942
19 " '28	628	16.345	6.473	1.709	20.553	6.922
18 Jan. '28	653	15.326	6.544	1.804	20.680	6.634

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 Februari 1929.

De verhooging van het disconto te Londen heeft daar ter plaatse een onaangename indruk op de fondsenmarkt gemaakt. Hoewel men hier en daar wel had verwacht, dat de Bank of England den rentevoet zou moeten verhoogen, indien de goudonttrekkingen op dezelfde schaal zouden blijven plaats vinden, had men tegelijkertijd hoop gevestigd op de besprekingen van den heer Montagu Norman met de financieele autoriteiten te New York. Deze hoop is niet in vervulling gegaan en hieraan, meer nog dan aan het feit van de renteverhoging, moet het worden toegeschreven, dat de markt sterk heeft gereageerd. In de eerste plaats hebben „gilt-edged” fondsen te lijden gehad; de noteringen in deze afdeling begonnen Woensdag reeds — dus nog vóór de officieele mededeeling betreffende de wijziging van het disconto — te reageren. Daarna hebben ook de overige afdelingen zich hierbij aangesloten, zoodat ten slotte een vrij ernstige daling is ingetreden.

Te New York heeft de gang van zaken op de geldmarkt te Londen uit den aard der zaak eveneens een drukken invloed gehad. Hierbij kwam de ernstige waarschuwing van den Federal Reserve Board tegen de versterking van credieten voor speculatieve doeleinden. De gansche beurs werd door één en ander verontrust, vooral toen later bekend werd, dat de leiding van de Federal Reserve Bank te New York Maandag een vergadering zou houden, waar de toestand onder de oogen zou worden gezien. Het was nog eerder de genoemde waarschuwing, dan de verhoging van den rentevoet te Londen, welke verdeeldheid in de markt heeft gebracht, hoewel men van laatstgenoemde maatregel wel een verstijving der geldkoersen te New York tegemoet zag. Animo voor nieuwe affaires bestond vrijwel niet, zoodat het tamelijk omvangrijke aanbod slechts tot belangrijk lagere noteringen kon worden geplaatst.

De Europeesche beurzen hebben den weerklank van de vermelde gebeurtenissen ondervonden. In de eerste plaats was dit het geval te Berlijn, waar de verwachte discontoverlaging door de Rijksbank thans vermoedelijk niet zal kunnen plaats vinden en waar de mogelijkheid tot goudexport is ontstaan. Weliswaar zijn geen al te groote verschillen voorgekomen, in verband met den kleinen omvang van den handel, doch de grondtoon was ongeanimeerd.

Te Parijs heeft de beurs nog betrekkelijk goeden weerstand geboden. Wel was het algemeene niveau wat lager, doch daar de geldmarkt geen teekenen van verstijving heeft gegeven en men overigens in Frankrijk in den laatsten tijd een vrij onafhankelijk bestaan ter beurze heeft gevoerd, hebben de reacties slechts in enkele, meer internationaal getinte fondsen, eenige beteekenis verkregen.

Ten onzent was de tendens over het algemeen lusteloos. De verhoging van de geldkoersen te Londen heeft de vrees doen ontstaan voor een discontoverhoging door de Nederlandsche Bank en dit heeft invloed op het koerspeil van de meeste fondsen uitgeoefend. Ook de onzekerheid ten aanzien van het verdere verloop te New York heeft tot vermindering van de belangstelling en tot toeneeming van verkooporders bijgedragen. De beleggingsafdeling heeft hiervan de gevolgen eveneens ondervonden, meer echter in een inkrimping van de omzetten, dan in een scherpe daling van het koerspeil. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 103¹⁵/₁₆, 104³/₈; 4¹/₂ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100¹⁵/₁₆, 100³/₈; 4¹/₂ pCt. Ned.-Indië 1926: 99³/₈; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 84³/₈; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20 — 100: 75³/₈; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107¹/₁₆, 107.

Daarentegen stonden sommige andere afdelingen onder krachtigen druk. In de eerste plaats dient de markt voor *industriële aandelen* te worden genoemd, welke over de gansche linie van een achteruitgang blijk hebben gegeven. In aandelen Philips Gloeilampenfabrieken werden omvangrijke verkooporders uitgevoerd, ten deele voor rekening van de contramine. Ook certificaten Margarine Unie waren in groote posten aangeboden, naar men ter beurze beweerde, o.a. voor Engelsche rekening. Hand aan hand hiermede — doch niet zoo markant — is later, na een koersstijging, een reactie voor aandelen Calvé-Delft ingetreden. De kunstzijde-afdeling stond op den achtergrond, met kleine verschillen, doch zonder belangstelling. Ook buitenlandse soorten, zooals d'Ougrée Marihaye, Zweedsche Lucifer Mij. e.d., waren aangeboden. Calvé-Delft 154, 158³/₈; Centrale Suiker Mij.: 79, 79³/₈; Internationale Viscose: 90⁵/₈, 90; Maekubec: 153, 150¹/₈; Margarine Unie: 436³/₈, 411¹/₂; Ned. Gist- & Spiritusfabr.: 443³/₈, 435; Nederlandsche Kunstzijdefabriek: 401, 394; Philips Gloeilampenfabriek: 917, 912; Ougrée Marihaye: 435³/₈, 421¹/₂; Separator: 176¹/₈, 171; Zweedsche Lucifer Mij.: 443, 425³/₈.

Petroleum-aandelen waren verdeeld en stil. Tegenover

een reactie voor aandelen Koninklijke Petroleum Mij. stond eerst een stijging voor aandelen Peudawa, welke later ook voor een koersvermindering plaats heeft gemaakt. Aandelen Perlak hebben zich iets kunnen herstellen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 365, 362; Gec. Holl. Petr.: 219½, 219; Kon. Ned. Petr. Mij.: 382¼, 379¼; Perlak Petroleum: 188½, 188; Peudawa: 48, 49¹⁵/₁₆; Marland Oil: 39¹³/₁₆, 38¹/₁₆.

De rubbermarkt was kalm en vrijwel zonder affaire, met een neerwaartsche tendens. Amsterdam Rubber: 274½, 272; Deli Batavia: 189¼, 188¼; Hessa Rubber: 373¼, 370; Indische Rubber: 316, 307; Java Caoutchouc: 165½, 166; Kali Telepak: 272, 277; Majanglanden: 295, 293; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 277, 275½; R'dam Tapanoeli: 117, 116; Serbadjadi: 230, 223; Sumatra Caoutchouc: 193¼, 191½; Sumatra Rubber: 217; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 163¹⁴/₁₆, 160½; Intercontinental Rubber: 12½, 11½.

Tabaks aandelen hebben evenmin blij gegeven van een opgewekte stemming. Een uitzondering vormden gedurende een deel van de berichtsweek aandelen Deli Batavia Tabak, doch groot zijn de voordeelige koersverschillen ook hier niet geworden. Tegen het slot van de berichtsperiode was de houding voor vrijwel alle papieren uit deze afdeeling loom. Arendsburg: 664½, 657½; Besoeki Tabak Mij.: 580, 565; Deli Batavia: 557, 558½; Deli Mij.: 468, 463; Ngoepit: 379½, 376; Oostkust: 218¼, 211; Senembah: 519, 518½.

De suikermarkt heeft bijna geen belangstelling getrokken, met het gevolg, dat de variaties ook hier gering zijn gebleven. Den meesten handel hebben nog aandelen Handelsveren. „Amsterdam” getrokken, doch het koerspeil heeft zich hier evenmin kunnen handhaven. Tijdelijk waren aandelen Javasche Cultuur Mij. gevraagd — in verband met geruchten omtrent een emissie van aandelen — doch de hoogere notering kon niet behouden blijven. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 159, 158½; H.V.A.: 679, 666½; Javasche Cultuur Mij.: 395, 391; Maron: 237, 240; Moormann: 343½, 346¼; Ned.-Ind. Suiker Unie: 254½, 252; Pagottan: 262, 255; Sindanglaet: 405, 410; Tjepper: 745, 736; Watoetoeis Poppoh: 755, 750.

De scheepvaartafdeeling is iets opgewekter geweest, waarbij aandelen Nederlandsche Scheepvaart Unie op den voorgrond hebben gestaan door ruimen handel en een vaste stemming. Hierbij hebben zich aangesloten aandelen Java, China-Japan Lijn, Kon. Paketvaart, enz. Tegen het slot viel weliswaar ander den invloed van de geheele beurs een reactie waar te nemen, doch de grondtoon is desondanks opgewekt gebleven. Holland-Amerika Lijn: 81¼, 81; Java-China-Japan Lijn: 149½, 151¼; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 93¼, 93; Ned. Scheepvaart Unie: 217½, 217½; Stoomv. Mij. Nederland: 205½, 206.

Mijnbouw aandelen bewogen zich op den achtergrond, voor aandelen Algemeene Exploratie Mij. en Boeton is een lichte daling ingetreden. Alg. Exploratie Mij.: 193½, 187; Billiton 1e Rubriek: 626, 635; Boeton Mijnbouw Mij.: 301, 293; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 100½, 100½; Oost-Borneo: 101, 105; Redjang Lebong: 148, 148½; Singkep Tin: 357, 347.

De afdeeling voor bank aandelen was verdeeld, doch meereendeels vast, vooral voor aandelen Amsterdamsche Bank, Nederlandsche Handel Mij. en Ned. Ind. Handelsbank. Amsterdamsche Bank: 194, 197; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 85½, 84½; Incasso Bank: 125; Javasche Bank: 315½; Koloniale Bank: 256¼, 252½; Ned.-Ind. Handelsbank: 168½, 174¼; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 183, 186½;

R'damsche Bankverg.: 110¼, 112; Twentsche Bank: 141.

De Amerikaanse afdeeling was uit den aard der zaak gedrukt; hoewel op sommige dagen — tegen de lagere koersen — toch wel eenige kooplust heeft bestaan. Koper aandelen hebben nogal weerstand geboden en tegen het einde der berichtsweek waren aandelen U.S. Steel gevraagd. American Smelting & Refining: 358½, 346½; Anaconda Copper: 257, 254; Studebaker: 94¼, 89; U.S. Leather: 31, 28½; U.S. Steel Corp.: 184¼, 173¼; Atchison Topeca: 205½, 200; Baltimore & Ohio: 130½, 126½; Erie: 72¼, 67¼; Missouri Kansas & Texas: 54½, 48¼; Southern Pacific: 135½, 131¼; Union Pacific: 229, 221; Wabash Railway: 77, 72½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

12 Februari 1929.

De tarwe-markt is de afgelopen week in vrij lusteloze stemming begonnen wegens betere berichten uit de Vereenigde Staten omtrent de vooruitzichten der wintertarwe. Er was daar namelijk sneeuw gevallen in streken, waar men geklaagd had over te geringe sneeuwbedekking en ook was de koude minder hevig. Bovendien was Argentinië dringend aan de markt en zoowel op het vasteland als in Engeland bestond slechts zeer weinig belangstelling. In Engeland is echter spoedig een verbetering ingetreden, hetgeen verband hield, met hernieuwden kooplust van Britsch-Indië, den verkoop van eenige ladingen Platatarwe naar Frankrijk en voortgaande belangstelling in China en Japan. Op 5 Februari zijn dan ook in Engeland veel zaken in tarwe gedaan, waarbij zooals gewoonlijk Manitoba's weder de hoofdrol vervulden, doch ook in Australische tarwe werden tot stijgende prijzen vrij wat zaken gedaan. Daarna is de omzet aan de Engelse markt afgenomen, doch over het algemeen werden toch deze week in Engeland veel meer zaken gedaan dan in de vorige, daar de marktstemming er werd verbeterd wegens de algemeene vraag in zeer uiteenlopende gedeelten der wereld naar tarwe uit Australië, Argentinië en Canada. Ook vertoonden de Engelse molens betere kooplust dan tevoren en bovendien werd de markt gesteund door nu en dan weder minder goede berichten uit Noord-Amerika omtrent koude en toch nog weder onvoldoenden sneeuwval. Ook de hevige koude in Europa liet haar invloed gelden. Weliswaar schijnt in Duitschland over het algemeen het gewas door voldoende sneeuwbedekking te zijn beschermd en ook uit Frankrijk en andere landen wordt gerapporteerd, dat de oogst er goed voor staat, doch hier en daar wordt toch wel voor de nadeelige gevolgen der ongekend hevige koude gevreesd. Onder meer is dat het geval in Nederland, waar sneeuwbedekking ontbreekt. Herhaaldelijk zijn deze week ladingen Australische tarwe naar Britsch-Indië verkocht en dat men daar reuk op het voortduren der invoerbehoefte blijkt uit de omstandigheid, dat zich daarbij zaken bevonden voor aflading tot in den zomer. Speciaal op 8 Februari werden naar Engeland weder veel zaken in tarwe gedaan, waarbij zich meer Argentijnsche tarwe bevond dan gewoonlijk het geval is. Op het vasteland was eveneens in de tweede helft der week de vraag naar tarwe hier en daar wat beter, doch in Duitschland en Nederland bepaalde men zich uitsluitend tot Plata-tarwe. De verschillende reeds genoemde hausefactoren, welke in de afgelopen week aan de markt voorkwamen, werden echter vrijwel geheel geneutraliseerd door het sterke aanbod van het Zuidelijk halfrond en de groote

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industrieele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/9 Febr. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	3/9 Febr. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	21.829	159.987	182.476	5.240	22.049	3.800	182.036	186.276
Rogge	1.020	16.028	7.355	—	—	—	16.028	7.355
Boekweit	—	3.394	4.622	—	—	—	3.394	4.622
Maïs	10.319	102.823	129.208	155	23.456	33.451	126.279	162.659
Gerst	5.713	68.658	38.190	—	98	2.120	68.756	40.310
Haver	4.971	19.104	16.474	—	911	—	20.015	16.474
Lijnzaad	10.825	19.446	22.381	8.255	47.816	28.242	67.262	50.623
Lijnkoek	4.123	14.739	29.375	—	—	100	14.739	29.475
Tarwemeel	1.331	11.521	21.636	1.282	5.010	6.029	16.531	27.665
Andere meelsoorten	519	1.607	2.001	—	—	—	1.607	2.001

verscheppingen naar Europa, tengevolge waarvan de naar Europeesche invoerlanden onderweg zijnde hoeveelheid weder een aanmerkelijke vermeerdering heeft ondergaan. Vooral uit Argentinië werd weder zeer veel tarwe afgeladen, doch ook de Noord-Amerikaansche hoeveelheid was veel grooter dan in de voorafgaande weken en de totale wereldverscheppingen overtroffen de wekelijksche behoeften vrij aanzienlijk. Tot 9 Februari bedroeg de naar Europa zeilende voorraad 8.4 miljoen quarters, hetgeen zeer veel is, doch nog altijd minder is dan in het vorige jaar, toen ook om dezen tijd zeer veel tarwe ter verschepping kwam en 8.8 miljoen quarters onderweg waren. Groot zijn ook deze week weder de verscheppingen naar niet-Europeesche destinaties geweest en sedert 1 Augustus bedragen deze nu bijna 12 miljoen quarters tegen 6.2 miljoen in dezelfde periode van het vorige jaar. De hernieuwde vraag uit Britsch-Indië en de bezochtingen, welke voor tarwe naar het verre Oosten deze week weder werden afgesloten, blijven wijzen op de groote waarschijnlijkheid, dat de omvangrijke verladingen naar niet-Europeesche landen nog geruimen tijd zullen voortgaan. Vermelding verdient, dat deze week ook naar Chili een lading Australische tarwe is verhandeld. Dat de verschillende zeer uiteenlopende factoren, welke tegenwoordig de tarwemarkt beheerschen, elkander deze week ongeveer in evenwicht hielden, blijkt ook uit den prijsloop aan de overzeesche termijnmarkten, waar slechts kleine fluctuaties voorkwamen. Op 11 Februari waren Chicago en Winnipeg vaster wegens de hevige koude in Europa. In vergelijking met een week tevoren was op dien datum het slot onveranderd tot iets hooger. De Argentijnsche markten waren op 11 Februari gesloten, doch van 4 tot 10 Februari was er zoogoed als geen verandering in de tarweprijzen ingetreden.

Rogge is nog altijd zeer stil en uit Noord-Amerika zijn dan ook deze week slechts 4000 quarters rogge afgeladen. De totale verscheppingen van rogge uit Noord-Amerika hebben sedert 1 Juli slechts 1.3 miljoen quarters bedragen tegen 3.2 miljoen in dezelfde periode van het vorige jaar. Op zeer beperkte schaal worden nu en dan nog wel zaken naar Nederland en Duitsland gedaan in Plata-rogge, doch de 50.000 quarters rogge, welke deze week uit Argentinië naar Europa zijn afgeladen, betroffen voor verreweg het grootste gedeelte vroeger afgesloten contracten.

Voor maïs is de markt deze week niet vast geweest en afgezien van een enkelen dag met toegenomen omzetten in Engeland blijft de omzet in de Europeesche invoerlanden niet bevredigend. Behalve van de nog altijd hooge maïsprijzen, is dat in verschillende landen van Noordwestelijk Europa gedeeltelijk het gevolg van de hevige koude, welke de waterwegen door ijs gesloten houdt. Het is daardoor in vele gevallen moeilijk om de partijen, welke in de havens arriveeren, den verbruiker te doen bereiken en met name in Nederland is daardoor de markt voor spoedige maïs zeer gedrukt met slechts weinig kooplust. Ook de verbeterde vooruitzichten voor den nieuwen maïssoogst van Argentinië hebben het ontbreken van ondernemingslust in de hand gewerkt. Er is namelijk in Argentinië deze week van tijd tot tijd weder regen gevallen, tengevolge waarvan in de tweede helft der week eenige prijsverlaging voor nieuwe maïs aan de Argentijnsche termijnmarkten heeft plaats gevonden. Verscheppingen uit Argentinië zijn deze week weder niet groot geweest, doch zij overtreffen eenigszins die van de vorige week. Bovendien werd ook uit Noord-Amerika wat meer maïs verscheept en de totale verscheppingen zijn als zeer voldoende te beschouwen voor de tegenwoordige beperkte vraag. Ook in Noord-Amerika is maïs deze week verder eenigszins in prijs gedaald. Een enkelen keer heeft de prijsdaling tot nieuwe zaken in Noord-Amerikaansche maïs geleid, speciaal naar Nederland op aflading in Februari en Maart, doch later, toen nog eenige verdere prijsverlaging intrad, bestond wegens het vrijwel geheel

ontbreken van kooplust bij den Nederlandschen binnenlandschen handelaar, niet voldoende ondernemingslust voor het voortzetten dier zaken. Ook in Platamais van den nieuwen oogst vinden nog slechts zeer weinig zaken plaats nu bij de verbetering der Argentijnsche oogstberichten de mogelijkheid schijnt te bestaan, dat de prijzen binnenkort een daling zullen ondergaan. In het begin der week zijn speciaal naar België eenige zaken in April-aflading tot stand gekomen, doch de omzetten zijn overal zeer beperkt. Naar Canada zijn zaken in Argentijnsche maïs op Mei-aflading afgesloten. Aan de termijnmarkt te Chicago is de maïsprijs in den loop der week 1 à 1½ dollarcent per 56 lbs. gedaald, te Buenos Aires en Rosario voor nieuwe maïs (Mei-termijn) 10 à 15 centavos per 100 KG.

Gerst is ook deze week uitermate stil geweest. Zoowel in Duitsland als in Nederland kwamen ondanks verlaagde prijzen, slechts zeer weinig zaken tot stand. Voor gerst uit de Vereenigde Staten en Canada in spoedige posities bevinden de prijzen op het Europeesche vasteland zich aanzienlijk beneden Amerikaansche pariteit en verschillende contracten op Februari-aflading zijn in het begin der week uit Nederland en Duitsland naar Amerika terugverkocht. Verscherping der prijsdaling voor spoedige gerst en speciaal voor reeds aangekomen partijen is in Nederland teweeggebracht door de gesloten scheepvaart en de bezwaren, welke het ontvangen van graan in de Rotterdamsche haven met zich brengt. Terwijl eenige dagen geleden Noord-Amerika f 193.— cif. Rotterdam betaalde voor No. 2 Amerikaansche gerst op Februari-aflading, werden aangekomen partijen van diezelfde soort op 11 Februari te Rotterdam voor f 186.— en f 187.— boordvrij verhandeld. Uit Roemenië hebben deze week weder zeer weinig graanverscheppingen plaats gevonden. Zij bestonden uit niet meer dan 8000 quarters gerst. 42.000 quarters gerst zijn deze week verscheept uit Argentinië, welke bijna geheel bestemd waren voor Nederland, doch ook voor deze soort is de afzet tegenwoordig in Europa zeer bezwaarlijk. Evenals op het vasteland was ook in Engeland de vraag naar voergerst deze week onbevredigend. Aan de termijnmarkt te Winnipeg heeft de gerstprijs zich aanvankelijk in dalende richting bewogen, doch later trad een herstel in. Tot eenige toename in den kooplust voor Noord-Amerikaansche gerst ter verschepping in den voorzomer, waarin onlangs zooveel zaken werden gedaan, heeft dit tot nog toe niet geleid. Na het prijsherstel van de laatste dagen sloot Winnipeg op 11 Februari voor gerst ½ à 1 dollarcent per 48 lbs. hooger dan een week tevoren.

In haver vinden uit Argentinië belangrijke verscheppingen plaats, welke de laatste weken vrij wat grooter zijn dan in het vorige jaar om dezen tijd. De vraag in Europa voor Plata-haver is echter tegenwoordig slecht en ofschoon aan de termijnmarkt te Buenos Aires den laatsten tijd geen prijsverlaging heeft plaats gevonden, is dat in Europa wegens onvoldoende vraag wel het geval. Van de Argentijnsche verscheppingen is het meerendeel voor het Europeesche vasteland bestemd, doch kooplust bestaat daarvoor slechts in zeer geringe mate, hetgeen wat Duitsland betreft, ten zeerste samenhangt met de moeilijkheden in de expeditie, welke door het ijs worden veroorzaakt.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren ook de afgelopen week loom gestemd, terwijl zaken over het algemeen tot het uiterste beperkt bleven en prijzen zich niet konden handhaven.

In Amerika brokkelde de prijs voor prompte ruwsuiker af tot 131/32 d.c. & fr. New York op basis van Cuba-suiker, het laagste punt sinds 1925, toen 115/16 d.c. op 27 October betaald werd. Op de termijnmarkt in New York waren de slotnoteeringen deze week slechts eenige punten lager dan bij opening, nl. Mrt. 1.98; Mei 2.08; Juli 2.14;

Sept. 2.16 en October 2.19, terwijl voor Spot Centrifugals 3.77 werd genoteerd.

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 68.000 tons, de versmeltingen 45.000 tons tegen 49.000 tons in 1928 en de voorraden 141.000 tons tegen 172.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek was als volgt:

Table with columns for year (1928/29, 1927/28, 1926/27, 1925/26) and rows for Nieuwe oogst and Oude Nieuwe oogst, with sub-rows for Ontvangsten and Afschepingen.

In Engeland was de handel op de termijnmarkt aanvankelijk tamelijk levendig; ten slotte echter kreeg het aanbod de overhand en prijzen sloten op 1/4 d. tot 1 1/2 d. lagere noteringen.

Small table showing prices for Maart, Mei, Aug., Sept., and Dec. in Sh. and 1/4, 1/2, 3/4 increments.

Op Java was de markt voor tweedehands-suiker lusteloos gestemd en liepen prijzen ongeveer f 1/8 terug.

Hier te lande was de termijnmarkt eveneens zeer ongeanimeerd gestemd, terwijl prijzen afbrokkelde wegens toenemend aanbod.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 6 Februari 1929.

De Amerikaanse katoenmarkt blijft kalm met neiging tot lagere prijzen en ook tot flauwere basisprijzen.

de prijs voor de loopende maand voor American-futures in Liverpool tot 9,99 d. daalde, een cijfer, dat wij sedert begin November van het vorig jaar nog niet hebben gezien.

Van de Amerikaanse garenmarkt valt weinig nieuws te melden. Zaken beperken zich voornamelijk tot kleine hoeveelheden in grove nummers, hoewel voor groote hoeveelheden biedingen tegen zeer lage prijzen aan de markt zijn.

Naar Egyptische garens bestaat slechts een geringe vraag. De meeste spinners hadden gisteren weinig goeds te melden; er bestond geen gebrek aan vraag, doch biedingen waren over het algemeen op een te lage basis om tot zaken te leiden.

In de doekmarkt gaat weinig om. De belangstelling van Indië is teleurstellend en de vraag, die de vorige week gerapporteerd werd, heeft zich niet ontwikkeld.

STATISTISCH OVERZICHT

Large statistical table with columns for various commodities (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD, STEENKOLEN, PETROLEUM, IJZER, KOPER) and rows for monthly and yearly data from 1925 to 1929.

Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus, 1928. (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. = Western voor de invoering van Manitoba No. 3. + Zuid-Russische.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 29 Jan. 5 Febr.
 30 Jan. 6 Febr. T.T. op Br.-Indië 1/6, 1/6
 F.G.F. Sakellaridis 18,40 18,15 T.T. op Hongkong 2/0 2/0
 G.F. No. 1 Oomra 6,90 6,80 T.T. op Shanghai 2/6, 2/6
 Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '28 tot 1 Febr. '29		Overeenkomstige periode			
	1927/28	1926/27				
Ontvangsten Gulf-Havens.	7881	6749	10063			
" Atlant. Havens						
Uitvoer naar Gr. Brittannië				1361	745	1722
" "t Vasteland etc.				3241	3246	4126
" " Japan.....	1053	741	977			

Voorrader.
 (In duizendtallen balen).

	1 Febr. '29		Overeenkomstig tijdstip	
	1928	1927		
Amerik. havens.....	2223	2292	2876	
Binnenland	1073	1134	1406	
New York	78	192	171	
New Orleans	329	512	647	
Liverpool	702	549	987	

KOFFIE.

De stemming bleef in de afgelopen week vrijwel onveranderd vast. De kost- en vracht-aanbiedingen van Santos handhaafden zich in de meeste gevallen, doch bij enkele afladers zijn zij een fractie lager, waartegenover die van Rio geheel onveranderd bleven. De offertes van de verschillende Centraal-Amerikaansche soorten ondergingen voor het grootste gedeelte geen wijziging van eenige betekenis en de enkele noteeringen van Robusta, welke door Nederlandsch-Indië hierheen werden geseind, bewogen zich nog steeds op hetzelfde hoge niveau, waarop zij reeds enkele weken geleden zijn gekomen.

Aan de termijnmarkt liepen de noteeringen aanvankelijk ongeveer 1 ct. terug, doch daarna herstelden zij zich en bij het afsluiten van dit bericht zijn de prijzen ongeveer ¼ ct. onder die van een week geleden.

De stemming aan de loco-markt was kalm en in zekeren zin zelfs lusteloos; de afzet was dan ook niet van grooten

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen.
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
11 Feb. 1929	316.000	29.625	1.082.000	33.500	5 ⁶³ / ₆₄
14 " 1929	303.000	29.550	990.000	33.500	6
28 Jan. 1929	347.000	29.200	960.000	33.500	6
11 Feb. 1928	355.000	25.050	993.000	33.500	6 ¹ / ₆₄

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
11 Feb. 1929	35.000	1.838.000	241.000	5.310.000
11 Feb. 1928	45.000	2.628.000	181.000	6.540.000

omvang. Te verwonderen is het niet, dat de lust tot het ondernemen van nieuwe zaken bij den handel er niet groter op wordt, wanneer men weder een paar maanden achter den rug heeft, waarin Brazilië door zijn streng doorgevoerde koffiepoltiek de prijzen, die toch zeker niet laag waren, nog eenige centen heeft opgezet, niettegenstaande de berichten over den volgenden Brazilië-oogst, vooral wat Santos betreft, steeds gunstiger worden.

Berichten uit Haiti vermelden, dat de loopende oogst aldaar bijna ten einde is en dat de opbrengst zeer is tegen gevallen, terwijl van Salvador, dat aan het einde van het vorige jaar nog geraamd werd op 750.000 balen, thans een raming is ontvangen van 500.000 balen. Van Venezuela daarentegen, waarvan de loopende oogst in December l.l. geraamd werd op 1 miljoen balen, zou de opbrengst nog groter worden.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 106/- a 108/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 109/6 a 111/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 80/6 a 81/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Februari/Maart verscheping, 47 ct.;

IN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN	KATOEN	WOL	WOL	RUBBER ⁴⁾	SUIKER	KOFFIE	THEE	Indexcijfer	Indexcijfer
locoprijzen Londen per Eng. ton	for Middling locoprijzen New York per lb.	gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.	Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.	Afl. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. ½ K.G.	v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	van The Economist, herleid v. 1901-5 = 100 tot 1925 = 100
£	%	cts.	%	pence	%	Sh.	%	cts.	%
11.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0
13.6/-	108,2	20,75	89,2	48,75	88,1	3/4,25	113,0	16,875	90,0
15.3/-	109,3	20,55	88,4	46,50	84,7	2/7,625	88,8	17,125	91,3
15.14/-	109,1	19,40	83,4	47,50	86,4	2/5,125	81,8	16,375	87,3
12.19/6	108,1	19,10	82,1	47,50	84,7	2/1,25	70,9	16,375	87,3
13.14/6	102,6	18,95	81,2	47,50	82,2	1/10,5	63,2	16,50	88,0
13.13/6	102,6	18,45	79,3	47,50	81,4	1/8,375	57,5	16,625	88,7
13.6/-	108,2	18,80	80,9	47,50	80,5	1/8,375	57,5	16,625	88,7
14.10/6	112,5	18,45	79,3	47,75	83,1	1/7,625	55,1	16,375	87,3
17.19/6	117,6	17,35	74,3	48,75	85,6	1/8,125	56,5	17,25	92,0
4.14/6	120,2	13,25	57,0	47,50	86,4	2/4,75	83,9	18,875	95,3
18.1/6	117,7	12,90	55,5	44,75	81,4	1/8	56,1	19,625	104,7
17.7/-	117,3	12,60	54,2	44,75	81,4	1/6,5	51,9	21,875	116,7
19.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	17,375	54,4
19.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	17,125	53,7
2.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	18,25	56,8
14.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	17,875	55,8
15.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	17,75	55,4
16.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	16	50,5
19.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	14,75	47,0
12.2/-	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	15,25	40,8
17.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6
14.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0
14.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9
16.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4
15.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0
13.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2
13.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	42,8
14.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-19,375	26,3
10.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-19	25,3
8.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-19,25	26,0
1.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-19,25	26,0
1.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-19,25	26,0
4.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-18,5	23,9
1.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-18,8	24,7
12.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-18,625	24,2
18.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-18,5	23,9
12.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-19,875	27,9
13.2/6	85,2	20,05 ⁵⁾	86,2 ⁵⁾	45,00 ⁷⁾	81,8 ⁷⁾	28,50 ⁷⁾	96,6 ⁷⁾	-10,875	30,5
14.10/-	85,7	20,05 ⁶⁾	86,2 ⁶⁾					-11	30,9

1) Huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). 2) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). 3) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. 4) 1 Febr. 5) 8 Febr. 6) 7 Febr.

Palembang Robusta, April verscheping, 47 ct.; Palembang Robusta, April/Juni verscheping, 43½ ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen te Rotterdam bleven onveranderd gehandhaafd op 64 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
11 Feb.	\$ 17,08	\$ 16,27	\$ 14,61	\$ 13,98
4 "	" 16,90	" 16,20	" 14,50	" 13,90
28 Jan.	" 16,45	" 15,74	" 14,22	" 13,62
21 "	" 16,30	" 15,60	" 14,20	" 13,82

Rotterdam, 12 Februari 1929.

THEE.

De theemarkt in de afgelopen week bepaalde zich hier tot de theeveiling van 7 dezer, waarin ca. 14.500 kn. Ned.-Indische directe aanvoer werden aangeboden.

De veiling had een onzeker en kalm verloop, terwijl de prijzen met verschillen van 1 tot 3 cts. schommelden om die der vorige veiling.

De veilingmiddenprijs stelde zich op 74½ cts. per halve KG. in entrepôt, een prijs, die 1 cts. lager was dan die der vorige veiling.

Er werden aanvankelijk nog al enkele partijen opgehouden, waarvan zooals gewoon nog een groot deel verkocht werd onmiddellijk na de veiling, zoodat het saldo onverkochte gedeelte slechts ca. 1500 kn. bedroeg.

COPRA.

De markt bleef gedurende de afgelopen week ongeveer prijshoudend. Het aanbod van het Oosten duurt regelmatig voort, terwijl er met de fabrieken hier groote zaken tot stand kwamen.

De markt sluit met koopers voor:

Nederl.-Indische fms. aflad. Jan./Febr.	f 28¼
" " " " Febr./Mrt.	" 28¾
" " " " Mrt./Apr.	" 29¼
" " " " Apr./Mei	" 29½/16

STEENKOLEN.

Wij hadden het in ons vorig overzicht over de neiging, die de kolenprijzen hadden tot stijging. Inderdaad hebben alle kolenmarkten in Europa gedurende de laatste veertien dagen een vastheid vertoond, waaraan wij sinds jaren niet gewend waren. De prijzen zijn met sprongen omhoog gegaan en de positie is nog verergerd geworden door de aanhoudende barre koude, waardoor eenerzijds een groot vraag naar huisbrandkolen is ontstaan en anderzijds de waterwegen, die normaliter dienen tot afvoer van de kolen, zijn dichtgevroren met alle gevolgen daarvan.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 10,50
Durham Ongezeefde	" 11,—
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	" 12,90
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	" 11,50
Yorkshire gewassen Doubles	" 12,50
Westfaalsche Vetförder	" 13,75
" Vetstukken	" 15,25
" Smeenootjes	" 14,50
" Gasvlamförder	" 13,75
" Gietcokes	" 17,—
Hollandsche Eierbrikketten	" 15,50

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 12,50. Markt zeer vast.

IJZER.

In de afgelopen veertien dagen viel een plotselinge opleving op de Belgische ruwijzermarkt te constataren. Dit zou voortvloeien uit de vrees, dat het verkoopkantoor voor gieterij-ijzer bij zijn in werking treden op 1 Maart a.s. de prijzen zal verhoogen. De Cleveland-markt verbetert allengs.

De positie van de staalmarkt is nog steeds zeer gunstig. Vooral naar halffabrikaten bestaat een flinke vraag bij stijgende prijzen.

VRACHTENMARKT.

Definitieve vraag naar tonnage was gedurende de afgelopen week op de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt wederom zeer beperkt, ten gevolge van de zeer geringe verkoopen. Van de Nothern Range werden geen definitieve zaken naar het Continent of naar de Middellandsche Zee aangeboden en er werd slechts een prompte boot

van matigé grootte naar U.K. inclusief Ierland bevracht tegen 3/6 per qtr. één, en 3/9 twee. Ioshavens, met de optie lossen in één langzame Iersche haven tegen 3/9 d. per prompt.

Van Montreal is er nog geen teeken van eenige ontwikkeling van activiteit te bespeuren en de bevrachters blijven over het algemeen onverschillig. Naar Griekenland werd een 7400 tonner maximum afgesloten voor begin Mei laden tegen 4/- per qtr. zwaar graan basis één haven en verdere tonnage zou op deze basis geplaatst kunnen worden.

Er was weder een matigé vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië, de bevrachters toonden echter geen haast te hebben om af te sluiten en in verband met de algemeene stemming van de Amerikaansche markt zijn de vrachtprijzen lager geworden. Van San Domingo werd een 5200 tonner bevracht naar U.K./Continent tegen 19/6 d., Februari, terwijl van Cuba een gedeeltelijke lading van 2000 tons geboekt werd naar Hull voor denzelfden datum tegen 20/-; in beide gevallen betaalden de reeders de belasting.

Van de North Pacific was er voor het grootste gedeelte van de week geen groote vraag naar graantonnage. Tegen het einde van de week is er echter een order in de markt gekomen voor een handige boot voor Maart laden op basis van Vancouver/U.K./Continent tegen 31/- met volle laad- en losopties.

Van La Plata kwam er een matig aantal zaken tot stand zonder dat de graanvrachten hierdoor aanmerkelijk werden beïnvloed. Voor Februari laden werd er handige tonnage bevracht van Upriver naar U.K./Continent tegen 25/6 en voor eerste helft Maart tegen 25/-. Van Buenos Aires naar West-Italië werd bevracht tegen 26/- per Februari laden en van Bahia Blanca werd er afgesloten naar Antwerpen of Rotterdam tegen 25/- voor dezelfde positie en tegen 23/9 voor Maart laden, terwijl van Santa Fé of Concepcion een boot van 7000 tons, 10 pCt. bevracht werd naar Philadelphia met lijnzaad tegen \$ 7,25, Februari laden.

Op de Salpetervrachtenmarkt van Chili kwamen er nog steeds geen orders voor naar Europa, noch voor volle ladingen, noch voor lijnbootruimte; de bevrachters toonden geen interesse voor welke positie ook.

De activiteit van Burmah is afgenomen. Na de bevrachting van een 5500 tonner met 20 Februari cancelling van Rangoon of Bassein naar Havre/Hamburg Range tegen 28/9 d. en de afsluiting van een boot van 7000/7500 tons, 15/25 Februari, van de volle range Burmah naar Holland direct tegen 28/-; is de markt zonder definitieve vraag naar tonnage naar het Continent.

Van de Donau gaat er nog steeds niets om.

Van de Zwarte Zee werd er Februari en Maart tonnage bevracht met graan tegen 13/3 Continent, 13/9 U.K. en 13/9 Scandinavië met optie veekeoken.

De vrachten van de Golf van Biskaye zijn wederom lager en er werd een 3000 tonner bevracht Bilbao/Rotterdam tegen 5/6 d. Verder werd er afgesloten Bilbao/Glasgow 7/3 en Salta Gaballo/Ardrossan 7/3 d.

Op de Engelsche kolenvrachtenmarkt was er betere vraag naar tonnage, prompte „stems” zijn echter nog steeds moeilijk te verkrijgen. De vrachten naar Zuid-Amerika zijn gestegen, naar de Middellandsche Zee zijn zij op hetzelfde peil gebleven. Van Zuid-Wales werd bevracht: Rouaan 4/1½, Bordeaux 5/3, Gibraltar 8/-, Algiers 9/-, Marseilles 10/-, West-Italië 9/9, Port-Said 11/9, Alexandrië 12/3, Dakar 9/-, Buenos Aires 12/- en Fray Bentos 14/-. Van de Oostkust: Haven aan de Elbe 3/10½, Rouaan 4/4½, Bordeaux 6/4½, Algiers 9/-, Marseille 9/9, West-Italië 9/9, Las Palmas 9/3 en St. Vincent, E. V. 9/1½ d.

RIJNVAART.

Week van 3 t/m. 8 Februari 1929

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, namen eenigszins toe. De vrachtenstand werd hoofdzakelijk beheerscht door het weder. De scheepsruimte nam geleidelijk af, terwijl de vraag constant bleef. De ertsvracht bedroeg in het begin der week f 0,80 tot f 1,10 met ¼ lostijd, varieerde daarna tusschen f 1,10 en f 1,50 met ¼ lostijd. Ter vervanging van ¼ en ½ lostijd werd algemeen gecharterd voor schepen boven de 1000 t. resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn bleef de vraag gering. Er werd uitsluitend in daghuur bevracht op basis van 3 cts. per ton. De waterstand bleef vallend. Ingaande 3 Februari werd de vaart naar boven gesloten, dus vanaf dien datum werden geen sleeploonen meer genoteerd. In de Ruhr bleef de vraag naar ruimte voortduren. Voor zoover beschikbaar, werd nog gecharterd. De scheepsruimte nam echter af. De vracht voor exportkolen liep op van M. 1,10 incl. sleeploon tot M. 1,60 per ton met recht van bijlading na heropening der vaart.